

Pravni okvir zaštite od nasilja u obitelji

Juričev Martinčev, Jelena

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Šibenik University of Applied Sciences / Veleučilište u Šibeniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:143:406744>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[VUS REPOSITORY - Repozitorij završnih radova Veleučilišta u Šibeniku](#)

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL UPRAVNI STUDIJ
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ

Jelena Juričev Martinčev

PRAVNI OKVIR ZAŠTITE OD NASILJA U OBITELJI

Diplomski rad

Šibenik, 2024.

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL UPRAVNI STUDIJ
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ

PRAVNI OKVIR ZAŠTITE OD NASILJA U OBITELJI

Diplomski rad

Kolegij: Obiteljsko pravo s matičarstvom

Mentorica: Vesna Jurin Bakotić, univ. spec. iur., v. pred.

Studentica: Jelena Juričev Martinčev

Matični broj studenta: 1219066657

Šibenik, lipanj 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, **Jelena Juričev Martinčev**, studentica Veleučilišta u Šibeniku, JMBG **1219066657** izjavljujem pod materijalnom i kaznenom odgovornošću i svojim potpisom potvrđujem da je moj završni rad na stručnom diplomskom studiju pod naslovom: „**Pravni okvir zaštite od nasilja u obitelji**“ isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

U Šibeniku, 18. lipnja 2024.

Student: Jelena Juričev Martinčev

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Veleučilište u Šibeniku

Diplomski rad

Upravni studij

Stručni diplomski studij upravni studij

PRAVNI OKVIR ZAŠTITE OD NASILJA U OBITELJI

JELENA JURIČEV MARTINČEV

Migalovica 17, 22 211 Vodice, jelenajm84@gmail.com

Sažetak rada

Ovaj diplomski rad istražuje pravni okvir zaštite od nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj. Nasilje u obitelji je ozbiljan problem koji pogađa sve slojeve društva i uključuje fizičko, psihičko, seksualno i ekonomsko zlostavljanje, s dugotrajnim posljedicama za žrtve i zajednicu. Cilj rada je analizirati postojeće zakone, posebno Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, te identificirati izazove i nedostatke u njihovoj primjeni. Kroz analizu statističkih podataka, sudske prakse i istraživanja, procijenit će se učinkovitost pravnih mehanizama i uloga institucija poput policije, centara za socijalnu skrb, sudova i nevladinih organizacija. Rad se također bavi percepcijom javnosti o nasilju u obitelji i pravnoj zaštiti, kao i preprekama s kojima se žrtve suočavaju pri traženju pomoći. Cilj je pružiti korisne uvide za unapređenje pravne zaštite i potaknuti daljnja istraživanja i akcije u ovom području.

(50 stranica / 0 slika / 19 tablica / 41 literaturnih navoda / jezik izvornika: hrvatski)

Rad je pohranjen u: digitalnom repozitoriju Knjižnice Veleučilišta u Šibeniku

Ključne riječi: nasilje u obitelji, pravni okvir, zaštita žrtava

Mentorica: Vesna Jurin Bakotić, univ. spec. iur., v. pred.

Rad je prihvaćen za obranu : DA

BASIC DOCUMENTATION CARD

Šibenik University of Applied Sciences

Master Thesis

Department of Administrative study

Professional Graduate Studies of Administrative study

**THE LEGAL FRAMEWORK FOR PROTECTION AGAINST
DOMESTIC VIOLENCE**

JELENA JURIČEV MARTINČEV

Migalovica 17, 22 211 Vodice, jelenajm84@gmail.com

Abstract

This thesis explores the legal framework for protection against domestic violence in the Republic of Croatia. Domestic violence is a serious issue that affects all layers of society and includes physical, psychological, sexual, and economic abuse, with long-term consequences for victims and the community. The aim of this thesis is to analyze the existing laws, particularly the Law on Protection from Domestic Violence, and to identify challenges and shortcomings in their implementation. Through the analysis of statistical data, court practices, and research, the effectiveness of legal mechanisms and the roles of institutions such as the police, social welfare centers, courts, and non-governmental organizations will be assessed. The thesis also addresses public perception of domestic violence and legal protection, as well as the obstacles victims face when seeking help. The goal is to provide useful insights for improving legal protection and to encourage further research and action in this field.

(50 pages / 0 figures / 19 tables/41 references / original in Croatian language)

Thesis deposited in Šibenik University of Applied Sciences Library digital repository

Keywords: domestic violence, legal framework, victim protection

Supervisor: Vesna Jurin Bakotić, univ. spec. iur., v. pred.

Paper accepted: Accepted

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POVIJEST I RAZVOJ ZAKONODAVSTVA	3
3. SADRŽAJ I CILJEVI ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI	7
3.1. Donošenje Zakona o Zaštiti od Nasilja u Obitelji	7
3.2. Usklađivanje s Europskim Standardima.....	7
3.3. Izmjene Zakona o Zaštiti od Nasilja u Obitelji.....	8
3.4. Ciljevi i ključne odredbe Zakona.....	9
4. PRIMJENA ZAKONA O ZAŠTITI NASILJA U OBITELJI	14
4.1. Primjena Zakonskih Propisa	14
4.2. Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.....	15
4.3. Zbrinjavanje i potpora žrtvama nasilja u obitelji.....	18
4.4. Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji.....	20
4.5. Međuresorna suradnja.....	22
4.6. Izobrazba stručnjaka	24
4.7. Senzibilizacija javnosti	25
5. ISTRAŽIVANJE I STATISTIČKI PODACI.....	27
5.1. Statistika Ministarstva unutarnjih poslova	28
5.2. Statistika državnog odvjetništvo Republike Hrvatske.....	29
5.3. Statistika Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske	30
5.4. Statistika Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske	33
5.5. Statistika Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske	34
5.6. Statistika Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske	35
5.7. Kazneno djelo Nasilje u obitelji iz članka 179.a. i druga kaznena djela s elementima nasilja počinjenih na štetu bliskih osoba	36
5.8. Trendovi i izazovi u borbi protiv obiteljskog nasilja.....	38
6. ANALIZA PRIMJENE ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI	43
7. ZAKLJUČAK	45
LITERATURA.....	47
PRILOZI	50

1. UVOD

Tema ovog diplomskog rada je pravni okvir zaštite od nasilja u obitelji.

Nasilje u obitelji predstavlja ozbiljan društveni problem koji pogađa sve slojeve društva, bez obzira na dob, spol, obrazovanje ili ekonomski status. Ono obuhvaća različite oblike fizičkog, psihičkog, seksualnog i ekonomskog zlostavljanja, koji imaju dugotrajne i devastirajuće posljedice na žrtve. Osim što narušava fizičko i mentalno zdravlje pojedinaca, nasilje u obitelji negativno utječe na obiteljske odnose, emocionalni razvoj djece te stabilnost i sigurnost zajednice u cjelini.

Borba protiv nasilja u obitelji zahtijeva sveobuhvatan pristup, koji uključuje ne samo društvene i psihološke mjere, već i čvrst pravni okvir koji će osigurati adekvatnu zaštitu žrtava i sankcioniranje počinitelja. Pravni okvir mora biti učinkovit, sveobuhvatan i prilagodljiv, kako bi mogao odgovoriti na raznolike oblike nasilja i pružiti odgovarajuću podršku i zaštitu žrtvama. Cilj ovog diplomskog rada je analizirati pravni okvir zaštite od nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj te identificirati ključne izazove i nedostatke u njegovoj primjeni. U radu će se obraditi relevantni zakoni i pravni akti koji reguliraju ovo područje, s posebnim naglaskom na Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji i njegove izmjene i dopune. Razmatrat će se i uloga kaznenog zakona, obiteljskog zakona te drugih relevantnih propisa i podzakonskih akata koji se primjenjuju u zaštiti od obiteljskog nasilja.

Kroz analizu dostupnih statističkih podataka, sudske prakse i istraživanja, nastojat će se prikazati stvarno stanje na terenu te učinkovitost postojećih pravnih mehanizama. Posebna pažnja bit će posvećena ulozi različitih institucija, kao što su policija, centri za socijalnu skrb, sudovi i nevladine organizacije, u pružanju podrške žrtvama i prevenciji nasilja. Analizirat će se i koordinacija među tim institucijama te učinkovitost njihovih zajedničkih napora u borbi protiv nasilja u obitelji.

Osim toga, u radu će se istražiti percepcija javnosti o nasilju u obitelji i pravnoj zaštiti, kao i prepreke s kojima se žrtve suočavaju prilikom traženja pomoći i pravne zaštite.

Ovaj rad doprinosi širem razumijevanju pravne zaštite od nasilja u obitelji i naglašava važnost kontinuiranog razvoja i prilagodbe pravnog sustava potrebama žrtava, kao i društva u cjelini.

Kroz temeljitu analizu i kritički pristup, nastojimo pridonijeti raspravi o unapređenju zaštite ljudskih prava i osiguravanju pravde za sve žrtve obiteljskog nasilja.

Nadamo se da će rezultati ovog rada pružiti korisne uvide za tvorce politika, pravne stručnjake, institucije i organizacije koje se bave zaštitom od nasilja u obitelji, te potaknuti daljnje istraživanje i djelovanje u ovom važnom području.

2. POVIJEST I RAZVOJ ZAKONODAVSTVA

Od osnutka Republike Hrvatske zaštita od nasilja u obitelji prošla je različite stadije i razine promjena. Tijekom 1990-ih godina, u vrijeme procesa osamostaljenja Hrvatske i prijelaza iz socijalističkog u demokratski sustav, pitanje nasilja u obitelji počelo je privlačiti pažnju. Prvi „mali“ koraci u zakonodavstvu bili su usmjereni na prepoznavanje i suočavanje s problemom nasilja u obitelji kroz Obiteljski Zakon („Narodne novine“; br: 162/93) s tek nekoliko odredaba koje su se odnosile na načelnu zabranu nasilničkog ponašanja u obitelji, te dužnost svih da nasilničko ponašanje prijave te prekršajne odredbe o sankcijama za počinitelja nasilja.¹

Obiteljskim zakonom iz 1998. godine obiteljsko nasilje prvi je put prepoznato kao specifičan oblik nasilja te je zabranjeno nasilničko ponašanje bračnog druga ili bilo kojeg punoljetnog člana obitelji. Kršenje ove zabrane kažnjavalo se prekršajno, zatvorom do 30 dana, no ove su odredbe u praksi imale brojne nefunkcionalnosti i bile su teško provedive.²

Od 2000. godine, Republika Hrvatska je kroz zakonodavne mjere jasno iskazala svoju posvećenost borbi protiv svih oblika nasilja u obitelji. Uvođenjem ovog kaznenog djela u kazneno i prekršajno zakonodavstvo, propisane su novčane i/ili zatvorske kazne za počinitelje.³

Tek 14. srpnja 2003. godine u Republici Hrvatskoj donesen je Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji i time se po prvi put krenulo ka rješavanju zaštite od nasilja u obitelji donošenjem jednog propisa. Treba istaknuti kako se Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji sastojao od dvadeset tri članka i obuhvaćao različite aspekte pravnog okvira za suzbijanje nasilja unutar obitelji.⁴

Prvo što se isticalo jest njegova relativna kratkoća s samo dvadeset tri članka. Osnovne odredbe postavljale su temelje zakona, dok su se nakon toga definirale vrste prekršajnih sankcija za zaštitu od nasilja u obitelji, propisivale su se zaštitne mjere te način izricanja tih mjera. Daljnji članci konkretizirali su svaku zaštitnu mjeru, a potom su slijedile odredbe o izricanju tih mjera,

¹ Ivana Milas, Revija za socijalnu politiku, Vol. 10 No. 3, 2003., pristupljeno dana 13. svibnja 2024. godine, <https://doi.org/10.3935/rsp.v10i3.119>.

² Ivana Radić i Ana Radina: Zaštita od nasilja u obitelji: obiteljskopравни, prekršajnopравни i Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 51, 3/2014., str. 727.- 754., pristupljeno dana 13. svibnja 2024. godine <https://hrcak.srce.hr/file/183388>

³ Izvješće Republike Hrvatske o provedbi konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, pristupljeno dana 13. svibnja 2024.g. <https://mrosp.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca//IZVJESCE%20RH%20O%20P%20ROVEDBI%20KONVENCIJE%20OVE%20O%20SPRECAVANJU%20I%20BORBI%20PROTIV%20NASILJA%20NAD%20ZENAMA%20I%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf>.

⁴ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2003.g.(„Narodne novine, br.: 116/03 i 17/09); u nastavku: Stari ZZNO iz 2003.g..

prekršajne odredbe, te odgovornost za nepoštivanje zaštitnih mjera. Definicija obitelji bila je široka i uključivala je različite oblike srodstva, bračne i izvanbračne zajednice, kao i djecu te osobe koje su živjele zajedno u obitelji. To je omogućilo jasniju primjenu zakona u praksi, posebno u slučajevima gdje je nasilje dolazilo od osoba koje su u nekom obliku bile povezane s žrtvom.

Jedna od ključnih odredbi definirala je što se smatralo nasiljem u obitelji, ali nedostajala je preciznost u tom opisu, što je moglo dovesti do interpretacijskih dilema. Nasilje je moglo biti fizičko, verbalno ili psihološko, ali nedostajala je detaljnija razrada ovih pojmova. Zakon je također propisivao obvezu pojedinaca da prijave nasilje ako su ga svjedočili ili imaju informacije o njemu, s kaznama za nepoštivanje te obveze. Međutim, nisu bile precizirane sankcije za neprijavlivanje nasilja. Što se tiče sankcija, Zakon je predviđao novčane kazne, zatvor i različite zaštitne mjere. Zaštitne mjere mogle su biti propisane sudskom odlukom i obuhvaćale su psihosocijalni tretman, zabranu približavanja žrtvi, izbacivanje nasilnika iz doma i slično. Međutim, nedostajala je preciznost u definiranju trajanja tih mjera, što je moglo dovesti do neujednačenog pristupa u praksi.

Izricanje novčanih kazni ili zatvora bilo je rezervirano za počinitelje nasilja, s posebnim naglaskom na ponovljene slučajeve ili one u kojima je nasilje počinjeno pred djecom. No, nedostajalo je jasno određivanje minimalnih i maksimalnih kazni za različite slučajeve nasilja. Jedna od ključnih obveza počinitelja nasilja bilo je poštivanje izrečenih zaštitnih mjera, a nepoštivanje istih moglo je rezultirati dodatnim sankcijama. Međutim, nedostajala je jasnoća u definiranju tih dodatnih sankcija.

Iako je Zakon predstavljao važan korak u borbi protiv nasilja u obitelji, nedostajale su određene ključne odredbe koje bi dodatno osnažile njegovu primjenu i učinkovitost, posebno u pogledu definicija, sankcija i zaštite žrtava. Ipak, donošenje ovog zakona ostvarilo je značajne rezultate u zaštiti pojedinaca koji su žrtve nasilja. Prije donošenja ovog zakona, nije postojao jedinstveni zakon koji bi obuhvatio metode prevencije nasilja u obitelji i sankcije prema počiniteljima. Umjesto toga, ova praznina je bila nadopunjena odredbama Obiteljskog zakona i Prekršajnog zakona.

Nadalje, 2004.g. donesen je prvi strateški dokument usmjeren zaštiti žrtava nasilja u obitelji u vidu Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji 2005.-2007.g.

Unatoč nedostacima u Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2003.g., ostvaren je konkretan napredak u ovom području, ali potreba za otklanjanjem nedostatka iz Zakona i usklađivanja s

drugim propisima uvjetovala je donošenje Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2009.g.. Kao svrha Zakona navode se prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji primjenom odgovarajućih mjera prema počinitelju te ublažavanje posljedica već počinjenog nasilja pružanjem zaštite i pomoći žrtvama. Zakonom se obuhvatio širi krug osoba, uključujući članove obitelji kao što su žena i muškarac u braku, njihovu djecu, ženu i muškarca u izvanbračnoj zajednici, srodnike po krvi, tazbinske srodnike, osobe s zajedničkom djecom te osobe u istospolnoj zajednici, posebno iz razloga jer je praksa pokazala da se obiteljsko nasilje često događa i među bivšim bračnim i izvanbračnim drugovima.

Zakonom se nasilje u obitelji definira kao svaki oblik tjelesnog nasilja, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, stoga je uključivanjem ekonomskog nasilja u definiciju popunjena još jedna zakonska praznina.

Zakonom su se kao prekršajno pravne sankcije propisale zaštitne mjere, kazna zatvor, novčana kazna i duge prekršajno pravne sankcije. Zaštitne mjere koje je sud mogao primijeniti bile su: psihosocijalni tretman, zabrane približavanja žrtvi i udaljenja počinitelja iz stana, te su sudovi bili dužni poduzeti hitne postupke s prioritetom zaštite interesa djece, međutim problem je uvijek u provedbu istih zbog nedostatka stručnog kadra i nedostataka novčanih sredstava, dok nadležna tijela imaju obvezu surađivati i prijaviti nasilje u obitelji, a nedostatak provedbe odgovarajućih mjera i edukacija osoblja predstavljaju izazov.⁵ Dakle kao i prethodni zakoni i ovaj Zakon je imao svoje nedostatke.

Republika Hrvatska je 22. siječnja 2013. godine potpisala Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji⁶. Dana 13. travnja 2018. godine, donošenjem Zakona o potvrđivanju Konvencije, ista je ratificirana i stupila na snagu u Republici Hrvatskoj 1. listopada 2018. godine. Potpisivanjem i ratifikacijom Konvencije, Republika Hrvatska je iskazala svoj interes i pridružila se naporima međunarodne zajednice, posebno državama članicama Vijeća Europe i Europske unije, u borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Time je također izražena trajna namjera poduzimanja mjera usmjerenih na promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca te suzbijanje svih oblika diskriminacije i nasilja nad ženama, uključujući nasilje u obitelji..

⁵ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2009.g. („Narodne novine“, br.: 137/09, 14/10, 60/10 i 70/17); u nastavku: Stari ZZNO iz 2009.

⁶ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0047_HR.html, pristupljeno dana 13. svibnja 2024.g..

Iako je zakonodavstvo Republike Hrvatske već u velikoj mjeri bilo usklađeno s odredbama Konvencije, njenom potvrđivanjem stvorene su dodatne pravne pretpostavke za dosljednu i učinkovitu primjenu domaćeg zakonodavstva i same Konvencije.

Novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji ⁷ stupio je na snagu 1. siječnja 2018. godine., te je njegovo donošenje bilo je nužno, između ostalog, zbog stupanja na snagu novog Kaznenog zakona 1. siječnja 2013. godine⁸. koji je definirao članove obitelji i bliske osobe za potrebe Zakona, što je zahtijevalo usklađivanje s krugom osoba na koje se primjenjuje Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji kako bi se osigurala sveobuhvatna zaštita žrtava obiteljskog nasilja.

Također, Izmjene i dopune Kaznenog zakona iz 2013. godine je promijenio način inkriminacije obiteljskog nasilja, predviđajući kažnjavanje nasilničkog ponašanja unutar obitelji kroz niz kaznenih djela kao njihov kvalifikatorni oblik. Kritike ovog koncepta, posebno zbog toga što neka nasilnička ponašanja nisu bila obuhvaćena kaznenopravnom regulativom, nastojale su se otkloniti Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj 56/15.), kojim je nasilje u obitelji definirano kao samostalno kazneno djelo. Prilikom propisivanja javnih oblika nasilja u obitelji u prekršajnom zakonodavstvu, bilo je nužno uzeti u obzir izmjene kaznenog zakonodavstva kako bi se izbjegla povreda načela *ne bis in idem*.

Donošenje Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji bilo je također uvjetovano potrebom implementacije europskih i međunarodnih instrumenata u prekršajno zakonodavstvo. kao i implementacija Konvencije o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u Zakon o zaštiti od nasilja u obitelj prije ratifikacije, rezultirali su podizanjem pravnih standarda zaštite žrtava, jačanjem njihove procesnopravne pozicije, sprječavanjem sekundarne viktimizacije te hitnim postupanjem svih nadležnih tijela.

Republika Hrvatska je poduzela niz mjera u skladu s preporukama Europske unije i odredbama međunarodnih ugovora o zaštiti ljudskih prava, koji zahtijevaju usvajanje nediskriminirajućeg zakonodavstva i osiguravanje jednakih prava za žene i muškarce. Kroz različite zakonodavne i druge inicijative, ostvaren je značajan napredak u suzbijanju nasilja nad ženama i u obitelji te jačanju prava žrtava.⁹

⁷ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj 70/17., 126/19., 84/21. i 114/22); dalje u tekstu: ZZNO.

⁸ Kazneni zakon („Narodne novine“, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21. i 114/22); dalje u tekstu: KZ.

⁹Izvešće Republike Hrvatske o provedbi konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, pristupljeno dana 13. svibnja 2024.g. <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2024/Sije%C4%8Danj/277%20sjednica%20VRH/277%20-%204.DOCX>.

3. SADRŽAJ I CILJEVI ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI

3.1. Donošenje Zakona o Zaštiti od Nasilja u Obitelji

Ustav kao temeljni pravni akt države propisuje da obitelj uživa posebnu zaštitu države te u tom smislu služi kao polazna točka za daljnju razradu. Republika Hrvatska je od osnutka prošla različite stadije i razine promjena zaštite od nasilja u obitelji.

Primjenom Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji koji je stupio na snagu 1. siječnja 2018. godine, utvrđena su prava žrtava obiteljskog nasilja, određen je opseg primjene Zakona, definirani su oblici obiteljskog nasilja, propisane su kaznene mjere radi zaštite žrtava, uspostavljena je evidencija o provedbi Zakona, formirano je Povjerenstvo za praćenje i poboljšanje rada tijela pravosudnog i prekršajnog sustava te provedbe sankcija u vezi s zaštitom od obiteljskog nasilja, kao i prekršajne odredbe.

Razlozi za donošenje istoga jest usklađivanje s Kaznenim zakonom koji je stupio na snagu 01. siječnja 2013.g. koji definira članove obitelji i bliske osobne čime se proširio krug zaštićenih osoba, izmijenjen je koncept kažnjavanja obiteljskog nasilja, uključujući nasilničko ponašanje kroz razne kaznene radnje. Također, s obzirom na nedostatke u pokrivanju obiteljskog nasilja, što je ispravljeno izmjenama Kaznenog zakona i 2015.g. gdje je obiteljsko nasilje definirano kao kazneno djelo. Izmjenom u kaznenom zakonodavstvu bile su važne za izbjegavanje povrede nacionalnog ne bis idem principa, zbog čega je Republika osuđena pred Europskim sudom za ljudska prava (predmet Maresti protiv Hrvatske)¹⁰.

3.2. Usklađivanje s Europskim Standardima

Zakonom se u pravni poredak Republike Hrvatske prenijela Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela¹¹ te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP¹² kojoj je svrha osigurati da žrtve diljem EU-a imaju pristup jednako visokim standardima podrške,

¹⁰ Maresti (Presuda od 25.06.2009., Zahtjev br. 55759/07) <https://www.iusinfo.hr/document?sopi=EULPHR2007B55759A07>, pristupljeno 14. svibnja 2024.g..

¹¹ 2012/29/EU od 25. listopada 2012 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32012L0029>, pristupljeno 14. svibnja 2024.g..

¹² SL L 315, 14. 11. 2012., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=NIM:255658>, pristupljeno dana 14. svibnja 2024.g..

informacija i pravosudne zaštite. Direktiva postavlja minimalne standarde za prava, podršku i zaštitu žrtava, kao što su pravo na informacije, pristup pravosuđu, pristup podršci i pravu na nadoknadu štete. Također promiče suradnju između država članica radi poboljšanja zaštite žrtava kriminala i osigurava da ih se tretira s poštovanjem, suosjećanjem i poštenjem. Donošenjem ovog Zakona izvršila se i implementacija Konvencije o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji prije ratifikacije.¹³

3.3. Izmjene Zakona o Zaštiti od Nasilja u Obitelji

Zakon se mijenjao četiri puta, prve izmjene i dopune donesene su Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Predmetnim izmjenama zakona prilagođena su trenutna pravna rješenja u vezi s različitim oblicima nasilja u obitelji, s ciljem jasnije definicije granica između prekršaja prema Zakonu i kaznenih djela protiv tjelesnog integriteta počinjenih nad bliskim osobama. Nadalje, ovom novom izmjenom, krug osoba na koje se Zakon odnosi dodatno je usklađen s definicijom člana obitelji prema Kaznenom Zakonu. Također, prepoznata je potreba za pooštavanjem prekršajnih kazni za slučajeve nasilja u obitelji, kako je propisano ovim Zakonom.

Druga izmjena donesena je Zakonom o dopuni Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji radi njegova usklađenja s izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, kojim je dopunjeno značenje izraza bliske osobe sadašnjim ili bivšim partnerima u intimnoj vezi, te je proširen krug osoba na koji se Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji primjenjuje sadašnjim ili bivšim partnerom u intimnoj vezi.

Treće izmjene donesene su Zakonom o izmjenama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, kao rezultat potrebe njegova usklađivanja sa Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

Četvrte izmjene zakona donesene su Zakonom o izmjeni Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Izmjenama i dopunama Zakona proširuju se i preciziraju određena prava žrtava nasilja u obitelji, s ciljem jačanja njihovog položaja u prekršajnom postupku te uklanjanja nedoumica vezanih uz ostvarivanje zajamčenih prava u praksi radi usklađenja s člankom 43. stavkom 1.

¹³ 2012/29/EU od 25. listopada 2012 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32012L0029>. pristupljeno 14. svibnja 2024.g..

točkom 1. Zakona o kaznenom postupku. Također se uklonilo spolnog uznemiravane iz definicije nasilja u obitelji, te se time se spolno uznemiravanje između bliskih osoba prebacuje iz prekršajne u kaznenu odgovornost, čime se jača zaštita žrtava. Pooštrile su se kazne za nasilje u obitelji te jačanje prava žrtava, te se uvela minimalna udaljenost od 100 metara za zaštitne mjere zabrane približavanja žrtvama.¹⁴

3.4. Ciljevi i ključne odredbe Zakona

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji ima za cilj pružiti sveobuhvatan pravni okvir koji osigurava zaštitu žrtava nasilja u obitelji, potiče intervenciju institucija i zajednice te promiče svijest o štetnim posljedicama nasilnog ponašanja. U skladu s tim, definira se širok spektar nasilnih činova koji obuhvaćaju fizičko, emocionalno, seksualno i ekonomsko nasilje, te se propisuju odgovarajući mehanizmi za reagiranje i sankcioniranje počinitelja.

Ključne odredbe zakona uključuju pružanje hitne zaštite žrtvama, osiguranje pristupa pravdi i podršci, te uspostavu multidisciplinarnih timova koji koordiniraju intervencije i pružaju podršku žrtvama. Nadalje, zakon propisuje preventivne mjere, uključujući edukaciju, osvještavanje javnosti i podizanje razine senzibilizacije o nasilju u obitelji.

Primjena zakonskih odredbi koje uređuju prekršaje i kazneni postupak na slučajeve nasilja u obitelji podrazumijeva prilagodbu načina postupanja, osim ako zakonom nije drukčije propisano. Sva nadležna tijela imaju obvezu reagirati hitno u slučajevima nasilja u obitelji, a postupci pokrenuti u skladu s ovim zakonom imaju prednost. Posebna pažnja mora se posvetiti žrtvi nasilja u obitelji, osiguravajući poštivanje njenih prava na primjeren način. Tijela koja se bave slučajevima nasilja u obitelji moraju posebno uzeti u obzir dobrobit djeteta žrtve, prilagođavajući postupanje prema njegovoj dobi, osobnosti i obiteljskim okolnostima kako bi se izbjegle štetne posljedice za njegov razvoj, pri tome će biti prioritetan najbolji interes djeteta. Posebna pažnja mora se posvetiti i poštovanju dostojanstva osoba s invaliditetom i starijih osoba koje su žrtve nasilja, uzimajući u obzir specifičnosti proizašle iz njihovog invaliditeta ili dobi.¹⁵

¹⁴ Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2024/Sije%C4%8Danj/277%20sjednica%20VRH/277%20-%204.DOCX>, pristupljeno dana 15. svibnja 2024.g..

¹⁵ ZZNO čl. 3., 4. i 5..

Nasilje u obitelji je ozbiljan problem, a žrtve takvog nasilja imaju određena prava koja su im zajamčena radi zaštite i podrške:

- Pravo na brz, povjerljiv i besplatan pristup službama podrške za žrtve nasilja u obitelji odmah nakon incidenta, bez obzira na to koliko dugo je potrebno.
- Pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i podršku pruženu od strane tijela, organizacija ili ustanova za pomoć žrtvama nasilja u obitelji.
- Pravo na zaštitu od zastrašivanja i osвете.
- Pravo na očuvanje dostojanstva tijekom ispitivanja kao svjedoka.
- Pravo na pratnju osobe od povjerenja po vlastitom izboru tijekom svih faza sudskog postupka, od prijave do pravomoćnog okončanja.
- Pravo na pravovremeno obavješćavanje o oslobađanju uhićenika, ukidanju zadržavanja ili bijegu okrivljenika, kao i o prestanku zaštitnih mjera i mjera opreza namijenjenih zaštiti žrtve.
- Pravo na tajnost podataka koji bi mogli ugroziti njihovu sigurnost ili sigurnost drugih, te pravo tražiti isključenje javnosti s postupka pred sudom.
- Pravo na pravnu zastupljenost.
- Pravo na informiranje o poduzetim mjerama nakon prijave i ishodu postupka.
- Pravo na brzo ispitivanje nakon prijave, pravo na ispitivanje pred sudom te ograničavanje dodatnih ispitivanja na nužnu mjeru za potrebe postupka.
- Pravo na ispitivanje na policiji od strane osobe istog spola.
- Pravo na izbjegavanje kontakta s počiniteljem osim ako je nužno za potrebe postupka.
- Pravo na smještaj u odgovarajuću ustanovu prema posebnom zakonu.
- Pravo na policijsku zaštitu i osiguranje radi sigurnog preuzimanja osobnih stvari prilikom napuštanja zajedničkog kućanstva.
- Pravo predložiti ispitivanje putem audio-video uređaja.
- Ostala prava propisana zakonom o kaznenom postupku, osim onih koja po svojoj prirodi pripadaju samo žrtvama kaznenih djela.¹⁶

¹⁶ ZZNO čl. 6. st. 1..

U ovom dijelu analiziramo prava žrtava nasilja u obitelji prema odredbama zakona te obveze nadležnih tijela u postupanju s žrtvama, posebice u slučajevima kada su žrtve djeca.

Prema zakonskim odredbama, tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji moraju pružiti žrtvi jasne informacije o njezinim pravima u skladu s zakonskim propisima. To uključuje pravo na obavješćivanje o pravima pri prvom kontaktu s nadležnim tijelom te osiguravanje da je žrtva razumjela ta prava. Nadalje, žrtvi se pruža mogućnost da izjavi želi li koristiti ta prava, a ta će se izjava zabilježiti u obavijesti o pravima ili zapisniku. Također, žrtva će biti poučena da može promijeniti svoju izjavu tijekom postupka.

U slučajevima kada je potrebno ispitati dijete žrtvu nasilja u obitelji, tijela koja postupaju moraju primijeniti poseban pristup u skladu s kaznenim postupkom. U situacijama gdje su interesi djeteta suprotstavljeni interesima roditelja, nadležno tijelo će zatražiti imenovanje posebnog skrbnika radi zastupanja djetetovih interesa. Izuzetno, dijete žrtva nasilja u obitelji koje je navršilo 16 godina može samostalno davati izjave i poduzimati radnje u postupku.

Ako je žrtva nasilja u obitelji dijete, ono ima pravo biti obaviješteno o bitnim promjenama u postupku, poput puštanja uhićenika na slobodu ili ukidanja zaštitnih mjera, osim ako se odrekne tog prava. Nadležna tijela dužna su pružiti djetetu informacije o poduzetim radnjama povodom prijave i ishodu postupka, čime se osigurava transparentnost i uključenost djeteta u postupak.¹⁷

Zakon nalaže zdravstvenim djelatnicima, radnicima u ustanovama socijalne skrbi, osoblju škola i drugih obrazovnih institucija, stručnjacima u vjerskim ili humanitarnim organizacijama te svim drugim stručnjacima koji dolaze u kontakt s žrtvama obiteljskog nasilja, obvezu prijavljivanja policiji ili državnom odvjetništvu svakog slučaja otkrivenog nasilja u obitelji tijekom obavljanja svojih dužnosti. Tijela zadužena za postupanje u slučajevima obiteljskog nasilja moraju odmah obavijestiti nadležni područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad o svim relevantnim činjenicama i okolnostima koje su pridonijele ili omogućile počinjenje takvog nasilja. Ovo omogućuje poduzimanje odgovarajućih mjera iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za socijalni rad.¹⁸

Ovaj Zakon, osim navedenih odredbi, propisuje prava i obveze između članova obitelji te uređuje postupke i mjere zaštite obitelji i njezinih članova. Obuhvaća bračne partnere,

¹⁷ ZZNO. Čl 6. st. 2., 3., 4., 5 i 6.

¹⁸ ZZNO. Čl. 7.

izvanbračne partnere, životne partnere, neformalne partnere, te njihovu zajedničku djecu i djecu svakog od njih, krvne srodnike u ravnoj liniji, srodnike u pobočnoj liniji do trećeg stupnja, srodnike po tazbini do drugog stupnja, posvojitelje i posvojenike. Odredbe ovog zakona također se primjenjuju na bivše bračne partnere, bivše izvanbračne partnere, bivše životne partnere, bivše neformalne partnere, trenutne ili bivše partnere u intimnim vezama, osobe koje dijele roditeljstvo te osobe koje žive zajedno. Osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi kao žrtve obiteljskog nasilja posebno su zaštićene ovim zakonom.¹⁹

Nasilje u obitelji, prema zakonu, uključuje primjenu fizičke sile bez tjelesne ozljede, kažnjavanje djece ili bilo koji drugi oblik ponižavajućeg postupanja prema njima. To također obuhvaća psihičko nasilje koje dovodi do povrede dostojanstva ili uznemirenosti kod žrtve, ekonomsko nasilje poput zabrane korištenja zajedničke ili osobne imovine, ograničavanje pristupa osobnim prihodima ili vlastitoj imovini stečenoj radom ili nasljeđivanjem. Nadalje, to uključuje i onemogućavanje zapošljavanja, oduzimanje sredstava za održavanje kućanstva i brigu o djeci, te zanemarivanje potreba osoba s invaliditetom ili starijih osoba, što rezultira njihovom uznemirenošću ili povredom dostojanstva, te uzrokuje tjelesne ili duševne patnje.²⁰

Što se tiče prekršajnopравnih sankcija, zakon propisuje zaštitne mjere, novčane kazne, kazne zatvora i druge prekršajnopравne sankcije propisane zakonom koji regulira prekršaje. Svrha sankcija je zaštita članova obitelji izloženih nasilju, poštivanje pravnog sustava te sprječavanje ponovnog nasilja u obitelji primjerenim sankcioniranjem počinitelja prekršaja. Zaštitne mjere imaju za cilj spriječiti nasilje u obitelji, osigurati zaštitu zdravlja i sigurnosti žrtve te ukloniti okolnosti koje potiču počinjenje novog prekršaja. Mogu se izricati radi otklanjanja ugroženosti žrtve te se mogu izreći samostalno, bez izricanja kazne ili druge prekršajnopравne sankcije, i po službenoj dužnosti, na prijedlog ovlaštenog tužitelja, žrtve ili Hrvatskog zavoda za socijalni rad. Sud može izreći različite vrste zaštitnih mjera, uključujući obvezni psihosocijalni tretman, zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtvi, udaljenje iz zajedničkog kućanstva te obvezno liječenje od ovisnosti. Zakon omogućuje sudu da izrekne zaštitne mjere prije pokretanja prekršajnog postupka, ako postoji izravna opasnost za sigurnost žrtve ili članova njene obitelji. Odluke se donose brzo, najkasnije u roku od 24 sata od podnošenja prijedloga, uz saslušanje žrtve i osobe protiv koje se traži izricanje mjera. Žalba ne odgađa izvršenje odluke, a odluke se bez odgode dostavljaju policiji radi provedbe. Mjere obuhvaćaju obvezni

¹⁹ ZZNO čl. 8..

²⁰ ZZNO čl. 10..

psihosocijalni tretman za počinitelje nasilja, trajanja najmanje šest mjeseci, te zabranu približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtvi, s određenim mjestima i udaljenostima. Također, može se izreći mjera udaljenja iz zajedničkog kućanstva ili obveznog liječenja od ovisnosti. Ministarstva nadležna za pravosuđe, unutarnje poslove i zdravstvo propisuju načine provođenja ovih mjera. Počinitelj je dužan poštivati izrečene mjere, a osobe koje saznaju da se to ne događa dužne su obavijestiti policiju.²¹

Zakon je propisao uspostavu Povjerenstva za nadzor nad kaznenim i prekršajnim postupcima te izvršavanjem sankcija koje ima ključnu ulogu. Povjerenstvo se osniva pri Ministarstvu Pravosuđa i sastoji se od 17 članova iz različitih sektora društva, uključujući suce, državne odvjetnike, predstavnike pravobranitelja, te predstavnike organizacija civilnog društva koje se bave problematikom obiteljskog nasilja. Glavna funkcija Povjerenstva je prikupljanje, analiza i evaluacija izvještaja nadležnih tijela o primjeni Zakona o zaštiti od obiteljskog nasilja i Kaznenog zakona. Na temelju tih izvještaja, Povjerenstvo izrađuje godišnja izvješća koja sadrže preporuke za unaprjeđenje pravnog okvira i prakse u borbi protiv obiteljskog nasilja. Godišnja izvješća Povjerenstva dostavljaju se Ministarstvu Pravosuđa te se javno objavljuju na mrežnim stranicama ministarstva radi transparentnosti i informiranja šire javnosti.²²

Cilj Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji ističe se u zaštiti žrtava pružanjem pravne i fizičke zaštite te podrškom u prevenciji i intervenciji u nasilnim situacijama. On osigurava kaznenu odgovornost za počinitelje, pruža podršku žrtvama putem resursa poput skloništa i savjetovanja te potiče reintegraciju obitelji nakon prestanka nasilja. Edukacija i osvještavanje ključni su u sprječavanju nasilja, promičući poštovanje ljudskih prava unutar obitelji. Ti ciljevi zajedno stvaraju okvir za borbu protiv obiteljskog nasilja, osiguravajući zaštitu žrtava, odgovornost počinitelja te aktivno djelovanje društva u prevenciji takvih oblika nasilja.

²¹ ZZNO čl. 11., 12., 13. i 14..

²² ZZNO čl. 20. i 21..

4. PRIMJENA ZAKONA O ZAŠTITI NASILJA U OBITELJI

Problematika obiteljskog nasilja i dalje je prisutna u hrvatskom društvu, ali je istovremeno i često marginalizirana. U prošlosti se obiteljsko nasilje često prešućivalo i izbjegavalo, smatrajući ga pitanjem koje pripada isključivo obiteljskoj sferi, unutar zidova doma. Međutim, danas postoji sve veća svijest o ozbiljnosti problema obiteljskog nasilja te potrebi za intervencijom u svim društvenim područjima. Obiteljsko nasilje postaje javna stvar, a odgovor na nasilje mora biti društvena odgovornost.

4.1. Primjena Zakonskih Propisa

Pitanje nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj je zakonski je uređeno Kaznenim zakonom kao materijalno pravnim izvorom te Zakonom o kaznenom postupku²³ kao izvorom procesnog prava, a procesuiranje takvih djela provodi se prema Prekršajnom zakonu²⁴ i Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji.

Hrvatsko zakonodavstvo, kao i međunarodno, obuhvaća širok spektar definicija i oblika nasilja u obitelji. Raznolikost pristupa u reguliranju ovog pitanja odražava se u zakonskim tekstovima, nudeći različite perspektive na zaštitu žrtava. U definicijama nasilja u obitelji, kako u nacionalnim tako i u međunarodnim dokumentima, možemo primijetiti mnogo sličnosti, ali i razlika, što ukazuje na kompleksnost ovog problema.

Zakon o kaznenom postupku Republike Hrvatske definira nasilje u obitelji kao kazneno djelo u članku 179.a. Prema ovom zakonu, nasilje u obitelji odnosi se na grubo, učestalo ili na drugi način teško kršenje propisa o zaštiti od nasilja u obitelji. Bitno je istaknuti da ovo kršenje izaziva strah za sigurnost člana obitelji ili druge bliske osobe, te ih dovodi u ponižavajući položaj. Kazna za počinjenje ovog djela može biti zatvor u trajanju od jedne do tri godine.

Navedeno kazneno djelo detaljno je opisano u glavi XVIII. Kaznenog zakona, koja se bavi kaznenim djelima protiv braka, obitelji i djece. Da bi se kazneno djelo nasilja u obitelji smatralo ostvarenim, potrebno je ispuniti sve elemente definicije propisane zakonom. To uključuje

²³ Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“, br.: 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 130/20, 80/22 i 36/24); u nastavku: ZKP.

²⁴ Prekršajni zakon („Narodne novine“, br.: 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18 i 114/22; u nastavku: PK.

dokazivanje da je nasilje bilo grubo, učestalo ili na drugi način teško, te da je rezultiralo strahom za sigurnost žrtve ili ponižavajućim položajem. Upravo kroz ovakvu regulativu, zakonodavstvo Republike Hrvatske nastoji pružiti adekvatnu zaštitu žrtvama nasilja u obitelji, kao i sankcionirati počinitelje ovih nedjela kako bi se osigurala sigurnost i dobrobit svih članova obitelji. Za sprječavanje nasilja Obiteljski zakon naglašava da je solidarnost temeljno načelo obiteljskog života, odnosno svi članovi obitelji moraju se uzajamno poštovati i jedan drugome pomagati. Nadalje, navodi da nasilje u obitelji predstavlja posebno tešku povredu načela solidarnosti i uzajamnog pomaganja i poštivanja svih članova obitelji, dok se u pitanju prevencije, suzbijanje i sankcioniranje poziva na *lex specialis*. Ti posebni zakoni su Zakon o izmjena i dopunama Zakona o kaznenom postupku iz 2015.g. kada je ponovno uvedeno kazneno djelo nasilja u obitelji i Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji koji podrobnije uređuju način prevencije, ali i sankcioniranje nasilja.

Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji detaljnije definira nasilje u obitelji kao svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog, ekonomskog nasilja, te zanemarivanje potreba osoba s invaliditetom ili osoba starije životne dobi.²⁵

4.2. Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

Svim dosad navedenim propisima na nacionalnoj razini je uređeno pitanje obiteljskog nasilja, no uz nacionalnu regulativu potrebno je osvrnuti se i na međunarodne instrumente. Tu se izdvaja Konvencija Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika diskriminacije nad ženama i Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji²⁶, odnosno Istanbulska konvencija koju je Republika Hrvatska ratificirala 13. travnja 2018. godine, a stupila na snagu 01. listopada 2018. godine. Ona definira pojam nasilja u obitelji kao sva djela tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u obitelji ili kućanstvu ili između bivših i sadašnjih bračnih drugova ili partnera, neovisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom. Također, pod pojmom nasilja nad ženama kršenje ljudskih prava i oblik diskriminacije te označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerojatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihičku ili

²⁵ Sandra Dimitrijević, Dunja Janeš, Matea Miljuš, Pravna regulativa obiteljskog nasilja i neosjetljivost institucija prema ženama žrtvama nasilja UDK: 342.726-055.2(497.5), <https://hrcak.srce.hr/file/257929>, pristupljeno 18. svibnja 2024.g..

²⁶<https://ravnopravnost.gov.hr/UserDocImages/arhiva/images/pdf/Publikacija%20Konvencija%20Vije%C4%87a%20Europe%20o%20spre%C4%8Davanju%20i%20borbi%20protiv%20nasilja%20nad%20%C5%BEnama%20i%20nasilja%20u%20obitelji.pdf>.

ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući i prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu.

U skladu s Konvencijom, provela se izmjena zakonskih propisa, uključujući Kazneni zakon, Zakon o kaznenom postupku i Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji. Izmjene i dopune Kaznenog zakona iz 2019.²⁷ rezultirale su pooštavanjem kaznenopravne politike za niz djela, uključujući nasilje u obitelji, gdje je djelo prema bliskoj osobi definirano kao kvalificirani oblik počinjenja. Također, koncept silovanja je redefiniran kako bi obuhvatio i nekonsenzualne spolne odnose ili radnje, bez obzira na uporabu sile ili prijetnje. Uvođenjem pojedinačne procjene žrtve u kazneni proces Republike Hrvatske omogućuje se prilagođeni pristup nadležnih tijela prema žrtvama kojoj je cilj identificirati rizik od sekundarne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde tijekom postupka te primijeniti odgovarajuće mjere ako je potrebno.

Vrlo bitne izmjene dogodile su u 2024.g. kada je Izmjenom i dopunom kaznenog zakona iz 2024.g.²⁸ uvelo se posebno kazneno djelo – teško ubojstvo ženske osobe, tj. femicid koji se definira kao rodno uvjetovani oblik nasilja, odnosno ubijanje žena i djevojčica zbog njihova spola, a pod njega potpadaju ubojstva žena kao rezultat nasilja intimnih partnera, mučenje i mizogino pogublivanje žena ili ubijanje žena i djevojčica u ime takozvane časti, za koji je predviđena kazna zatvora od najmanje 10 godina do dugotrajnog zatvora, te će se pri utvrđivanju tog kaznenog djela uzeti u obzir da je djelo počinjeno prema bliskoj osobi, osobi koju je počinitelj već ranije zlostavljao, ranjivoj osobi, osobi koja se nalazi u odnosu podređenosti ili zavisnosti, ili je djelo počinjeno u okolnostima spolnog nasilja ili zbog odnosa koji žene stavlja u neravnopravan položaj ili da postoje druge okolnosti koje upućuju da se radi o rodno utemeljenom nasilju.

Iako femicid nije ključ rješavanja problema, ali je početak njegova priznavanja i razumijevanja jer nije moguće svaki zločin spriječiti, ali je moguće definirati odrednicu društva koja kaže da nije prihvatljiv ni jedan oblik nasilja i da će se najstrože kažnjavati.“²⁹ Za istaknuti je kako femicid nema puno pravnih sustava u Europi te je Republika Hrvatska jedna od zemalja koja je u vrhu pravne zaštite žena.

²⁷ Kazneni Zakon („Narodne novine, br.: 126/19), u nastavku KZ iz 2019..

²⁸ Kazneni zakon („Narodne novine, br.: 36/24“), u nastavku KZ iz 2024.g.

²⁹ Jasminka Blažinović Grgić, mag. iur. Femicid kao najekstremniji oblik rodno uvjetovanog nasilja, <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/femicid-kao-najekstremniji-oblik-rodno-uvjetovanog-nasilja-49552>, pristupljeno 18. svibnja 2024.g..

Navedenim Izmjenama i dopunama Zakona iz 2024.g. sukladno Istanbulskoj konvenciji uveo se pojam i rodno utemeljenog nasilja nad ženama koje se propisuje kao otegotna okolnost pri počinjenju kaznenog djela. Rodno utemeljeno nasilje nad ženama je sveprisutno, najjače ukorijenjeno i najučestalije kršenja ljudskih prava u svijetu. Riječ je o raširenom, duboko ukorijenjenom i najčešćem kršenju ljudskih prava diljem svijeta. Predstavlja strukturalni oblik nasilja koji služi kao ključni mehanizam za prisiljavanje žena na podređeni položaj u odnosu na muškarce, te cilja na određenu osobu zbog njenog spola ili roda, posebno pogađajući osobe ženskog roda. Seksualno nasilje je najdrastičniji primjer rodno uvjetovanog nasilja, često usmjeren prema ženama kao žrtvama. Nasilje nad ženama proizlazi iz povijesno nejednakih odnosa moći između spolova, što je rezultiralo dominacijom i diskriminacijom žena od strane muškaraca, te sprječavanjem potpunog napretka žena. Svjesnost o činjenici da su žene često žrtve kaznenih djela zbog rodne diskriminacije, njihove podređene uloge, nedostatka zastupljenosti u političkim i ekonomskim procesima, zloupotrebe moći, patrijarhalnih društvenih normi, rodnih stereotipa, predrasuda i tolerancije nasilja, dovela je do zahtjeva za uključivanjem rodne perspektive u pravosudne sustave.³⁰

Sukladno Istanbulskoj konvenciji kod Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji izmjenama i dopunama koje su stupile na snagu 01. siječnja 2020.g.³¹, jasno se razlikuju nasilna ponašanja unutar obitelji koja su prekršajne prirode od onih koja su kaznena djela. Definicija tjelesnog nasilja je precizirana, a krug osoba na koje se primjenjuje zakon je proširen kako bi bio usklađen s Kaznenim zakonom. Tijekom 2019. godine donesen je novi Pravilnik o provedbi zaštitnih mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji, zajedno s mjerama udaljenja iz zajedničkog kućanstva³² te novi Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji koji promiče integrirani pristup u zaštiti žrtava, s naglaskom na prevenciju i tretman počinitelja nasilja kako bi se modificiralo njihovo ponašanje i stereotipna uvjerenja³³. U skladu s važećim zakonskim propisima, postupci vezani uz nasilje u obitelji provode se hitno, uz poštovanje prava žrtava, posebno žena, djece, osoba s invaliditetom i starijih osoba.

³⁰ Zlata Đurđević, Uvodna riječ o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, <https://hrcak.srce.hr/file/417738>, pristupljeno dana 18. svibnja 2024.g..

³¹ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, br.: 126/19), u nastavku: ZZNO iz 2019..

³² Pravilnik o provedbi zaštitnih mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji, zajedno s mjerama udaljenja iz zajedničkog kućanstva („Narodne novine“, br.: 28/19).

³³ https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages/2019%20vijesti/PROTOKOL%20%20POSTUPANJU%20U%20SLU%20C4%8CAJU%20NASILJA%20U%20OBITELJI%20-%20usvojen%20na%20Vladi%2019.lipnja%202019_.pdf, pristupljeno 18. svibnja 2024.g..

Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji ³⁴ brisao se prekršaj spolnog uznemiravanja i prebacio se u sferu kaznene odgovornosti, te su se pooštrile prekršajne kazne i propisuju da će se za kršenje zaštitnih mjera moći izreći isključivo zatvorska kazna, te žrtva dobiva pravo na pratnju osobe od povjerenja kroz cijeli postupak.

U veljači 2020., radi suzbijanja nasilja u školama, usvojen je Akcijski plan za prevenciju nasilja u školama za razdoblje od 2020. do 2024.³⁵ kojim ciljevi uključuju djelomičnu izmjenu zakonodavnog okvira, sustavno prikupljanje podataka i poboljšanje kvalitete programa prevencije nasilja u školama. Također, stupanjem na snagu novog Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima ³⁶žrtvama od nasilja u obitelji osigurana je mogućnost stambenog zbrinjavanja. ³⁷

Ovim zakonima i drugim pravnim aktima stvaraju se uvjeti za poboljšanje položaja žrtava nasilja u obitelji i doprinosi njihovoj učinkovitijoj zaštiti.

4.3. Zbrinjavanje i potpora žrtvama nasilja u obitelji

Zbrinjavanje i potpora žrtvama nasilja u obitelji je ključno pitanje jer mehanizmi kao što su zaštita žrtava, pravni i socijalni aspekti, osnaživanje i rehabilitacija, prevencija ponovljenog nasilja, društveni utjecaj te intergeneracijski utjecaj ukazuju na važnost sustavne i sveobuhvatne podrške žrtvama nasilja u obitelji. Primarni cilj bi trebao biti osigurati fizičku i emocionalnu sigurnost žrtava jer kod nasilja u obitelji žrtve imaju teške posljedice po zdravlje, uključujući fizičke ozljede, mentalne poremećaje poput depresije, te dugoročne traume. Kroz pravni i socijalni aspekt bitno je pružanje podrške kako bi se lakše nosile sa pravnim procedurama, međutim mnoge žrtve nisu svjesne svojih prava ili se boje prijaviti nasilja pa bi im podrška stručnjaka ili organizacija trebale pomoći u tim procesima. Nadalje, kroz jedan od koraka oporavka od nasilja su savjetovanje, psihološke pomoći i drugi oblici podrške koji žrtvama mogu pomoći oporaviti se od trauma i izgraditi samopouzdanje sve kako bi se mogli vratiti normalnom životu. Pružanjem odgovarajuće pomoći i podrške žrtvama smanjuje se rizik od

³⁴ Zakon o zaštiti nasilja u obitelji („Narodne novine“, br.: 36/24), u nastavku: ZZNO iz 2024.g.

³⁵<https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/StrucnaTijela/Akcijiski%20plan%20za%20prevenciju%20nasilja%20u%20skolama%20za%20razdoblje%20od%202020.%20do%202024.%20godine.pdf>, pristupljeno 20. svibnja 2024.g..

³⁶ Zakon o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima žrtvama od nasilja u obitelji („Narodne novine“, br.: 106/18).

³⁷ [ZVJESCE O PROVEDBI Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji 2019-2020 \(2\).pdf](#), pristupljeno 20. svibnja 2024.g..

njihovog ostanka u nasilnim odnosima ili ponovnog doživljavanja nasilja, dok edukacija i rad s počiniteljima smanjuju ponavljanje incidenata, čime se doprinosi izgradnji društva koje ne tolerira nasilje i aktivno radi na njegovom iskorjenjivanju, šaljući jasnu poruku da je nasilje neprihvatljivo i da će biti strogo kažnjavano, a pružanjem potpore cijeloj obitelji, uključujući djecu koja su svjedoci ili žrtve, smanjuje se rizik da će djeca u budućnosti ponoviti obrasce nasilja koje su doživjela.

Kao odgovor na zahtjeve u području izravne pomoći žrtvama nasilja u obitelji i nasilja nad ženama koje je Konvencija vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kroz uspostavljanje skloništa za žrtve nasilja. Prema zadnje dostupnim podacima iz 2021.g. u Republici Hrvatskoj djeluju ukupno 25 skloništa za žrtve nasilja i to na: području Grada Zagreba i Zagrebačke županije (4), Istarske (2), Primorsko-goranske (2) te po jedno na području Karlovačke, Varaždinske, Međimurske, Bjelovarsko-bilogorske, Sisačko-moslavačke, Brodsko-posavske, Vukovarsko-srijemske, Osječko-baranjske, Splitsko-dalmatinske, Zadarske, Šibensko-kninske, Dubrovačko-neretvanske, Ličko-senjske, Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Virovitičko – podravske i Požeško-slavonske županije. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku izdalo je Adresar ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji kako bi žrtve što jednostavnije došli do informacija koje su im potrebne u tim trenucima³⁸.

Radi osiguranja potpore žrtvama obiteljskog nasilja za postizanje ekonomske neovisnosti i integraciju u radni svijet, poduzimaju se mjere usmjerene na poboljšanje njihovog zaposlenja kroz obrazovne aktivnosti. U regionalnim i područnim uredima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje imenovane su koordinatorice - žene savjetnice³⁹, koje djeluju kao kontakt osobe za upućivanje žrtava nasilja u obitelji, pridržavajući se načela povjerljivosti i senzibiliziranosti za njihove potrebe. Te koordinatorice rade na pripremi žrtava za zapošljavanje, jačajući njihove radno-socijalne vještine.⁴⁰

³⁸<https://gov.hr/UserDocImages/Dokumenti/ADRESAR%20USTANOVA,%20ORGANIZACIJA%20I%20OSTALIH%20INSTITUCIJA%20KOJE%20PRUZAJU%20POMOC,%20PODRSKU%20I%20ZASTITU%20ZRTVAMA%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf?vel=573695>, pristupljeno 20. svibnja 2024.g..

³⁹ <http://zenskapomocsada.hr/>, pristupljeno 20. svibnja 2024.g..

⁴⁰ <https://mrosp.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Nacionalna%20strategija%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%20za%20razdoblje%20do%202017.%20do%202022.%20godine.pdf>, pristupljeno 20. svibnja 2024.g..

4.4. Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji

Psihosocijalni tretmani počinitelja nasilja u obitelji su bitni jer pružaju priliku za sprječavanje ponavljanja nasilja, promjenu društvenih normi, osiguravanje sigurnosti žrtvama, poboljšanje psihološke dobrobiti počinitelja te promicanje društvene odgovornosti. Psihosocijalni tretman je jedna od posebnih obveza koje izriču počinitelju prekršaja uz uvjetnu osudu, a zakonski uvjeti za izricanje bilo koje posebne obveze, dakle uključujući i psihosocijalni tretman definirani su člankom 45. Prekršajnog zakona⁴¹. Sud može izreći posebnu obvezu počinitelju prekršaja kad ocijeni da je isto obvezno radi zaštite zdravlja i sigurnosti osobe na čiju je štetu prekršaj počinjen ili kad je nužno radi otklanjanja okolnosti koji pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, međutim nije moguće izreći posebnu obvezu liječenja od ovisnosti bez pristanka počinitelja. Navedeni zakonski uvjet predstavlja značajan problem u praksi kada je riječ o pojavi alkohola prilikom počinjenja prekršaja. Naime, mnogi prekršitelji i nasilnici odbijaju podvrgnuti se liječenju od ovisnosti o alkoholu. Alkohol je često kriminalni faktor u velikom broju prekršaja, posebno onih koji uključuju elemente obiteljskog nasilja i nasilja općenito. Svrha provođenja psihosocijalnog tretmana je zaustavljanje i sprječavanje nasilničkog ponašanja postizanjem pozitivnih promjena u ponašanju počinitelja nasilja u obitelji. Cilj provođenja psihosocijalnog tretmana je potaknuti počinitelja da prepozna svoje nasilno ponašanje, preuzme odgovornost za takvo ponašanje te usvoji obrasce nenasilnog ponašanja, stoga proizlazi da je cilj provođenja psihosocijalnog tretmana višestruk: omogućiti počinitelju da prepozna nasilničke aspekte svoje ličnosti, osigurati da počinitelj preuzme odgovornost za vlastito protupravno ponašanje te educirati počinitelja obiteljskog nasilja kako bi se u budućnosti ponašao u skladu s prihvatljivim obrascima društvenog i unutarobiteljskog ponašanja.⁴²

U Republici Hrvatskoj psihosocijalni tretman se izvršava temeljem Pravilnika o izvršavanju psihosocijalnog tretmana izračenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja⁴³ i to u kaznionici, zatvoru, odgojnom zavodu, probacijskom uredu, zdravstvenoj ustanovi te kod pravne osobe specijalizirane za otklanjanje nasilnog ponašanja, a provodi ga psihijatar,

⁴¹ PK čl. 45..

⁴² mr.sc. Alida Saračević Moslavac, Psihosocijalni tretman počinitelja prekršaja iz sfere obiteljskog nasilja, [file:///C:/Users/Jelena/Downloads/psihosocijalni-tretman-pocinitelja-prekršaja-iz-sfere-obilježjem-nasilja%20\(v1\).pdf](file:///C:/Users/Jelena/Downloads/psihosocijalni-tretman-pocinitelja-prekršaja-iz-sfere-obilježjem-nasilja%20(v1).pdf), pristupljeno 20. svibnja 2024.g..

⁴³ Pravilnik o izvršavanju psihosocijalnog tretmana izračenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja („Narodne novine“, br.: 103/18).

psiholog, socijalni pedagog i socijalni radnik s najmanje tri godine iskustva u struci, sukladno Standardima koje donosi Stručno povjerenstvo za provedbu, praćenje i nadzor izvršavanja psihosocijalnog tretmana izrečenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja.

Sukladno članku 7. navedenog Pravilnika propisani su uvjeti koje pravne i fizičke osobe moraju ispuniti da bi sklopile ugovor za provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja obiteljskog nasilja koji nisu previše strogi, jer stručni tim ne mora biti sastavljan isključivo od stalno zaposlenih djelatnika pravne osobe koja pruža psihosocijalni tretman počinitelja obiteljskog nasilja, međutim uvjeti za fizičke osobe su složeniji jer one moraju osobno imati visoku stručnu spremu, nije moguće da fizička osoba formalno registrira djelatnost i zaposli drugu fizičku osobu koja ispunjava sve tražene uvjete za provođenje psihosocijalnog tretmana. Pravna ili fizička osoba koja provodi mjeru obvezna je prethodno ishoditi odobrenje za provođenje zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana. Navedeno odobrenje izdaje ministra nadležan za poslove pravosuđa na prijedlog Stručnog povjerenstva za provedbu, praćenje i nadzor izvršavanja zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana sukladno članku 6. stavku 2. u vezi s člankom 11. Pravilnika o izvršavanju psihosocijalnog tretmana izrečenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja i tek po odobrenju pravna, odnosno fizička osoba može s Ministarstvom sklopiti ugovor o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana.⁴⁴

Prema zadnje dostupnim podacima u razdoblju od 2008.g. nadležno Ministarstvo pravosuđa i uprave izdalo je 85 odobrenja za provođenje zaštitne mjere psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji izvan zdravstvenih ustanova, dok su Ugovor o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana za 2024. godinu sa Ministarstvom pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, sklopilo je ukupno 36 osoba, od kojih 7 pravnih osoba i 29 fizičkih osoba.⁴⁵

⁴⁴ mr.sc. Alida Saračević Moslavac, Psihosocijalni tretman počinitelja prekršaja iz sfere obiteljskog nasilja, [file:///C:/Users/Jelena/Downloads/psihosocijalni-tretman-pocinitelja-prekrsaja-iz-sfere-obiteljskog-nasilja%20\(v1\).pdf](file:///C:/Users/Jelena/Downloads/psihosocijalni-tretman-pocinitelja-prekrsaja-iz-sfere-obiteljskog-nasilja%20(v1).pdf), pristupljeno 20. svibnja 2024.g..

⁴⁵ Podatak od Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije putem e-mail-a od 23. svibnja 2024.g..

4.5. Međuresorna suradnja

Nešto što je vrlo izuzetno važno područje je unaprjeđenje međuresorne suradnje jer isto zahtjeva usklađeno i međusobno povezano djelovanje. Stoga su krajem studenoga 2018. godine ministri nadležni za poslove obitelji i socijalne skrbi, zdravstva, pravosuđa, uprave, obrazovanja, unutarnje te vanjske i europske poslove potpisali su Sporazum o suradnji u području sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji⁴⁶. Temeljem predmetnog Sporazuma u veljači 2019. godine uspostavljen je Nacionalni tim za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te tijekom 2019. godine isti timovi u svim županijama.⁴⁷ Zadaća je ovih timova kroz sustav timskog djelovanja poduzimati potrebne mjere za unaprjeđenje rada nadležnih državnih tijela i organizacija civilnog društva kroz uspostavu i provedbu zajedničkih programa izobrazbe. Tijekom 2020. godine potpisane su i na snagu su stupile dvije izmjene Sporazuma o međuresornoj suradnji u području sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji radi stupanja na snagu Zakona o sustavu državne uprave⁴⁸ temeljem kojih su ukinuti uredi državne uprave u županijama te su poslovi povjereni županijama te uslijed stupanja na snagu Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave⁴⁹ odnosno promjena nastalih u ustroju i djelokrugu rada ministarstava čiji su ministri potpisnici sporazuma. Nadalje, Nacionalni tim i županijski timovi imaju ključnu ulogu kao tijela koja aktivno sudjeluju u provedbi mjera Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine. Njihova funkcija obuhvaća osiguranje dosljedne primjene odredbi Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. To uključuje poticanje jedinica lokalne samouprave i regionalne samouprave na uvođenje rodnog proračuna radi osiguranja kontinuirane financijske podrške za rad skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, poboljšanje međuresorne suradnje, intenzivnu izobrazbu predstavnika državnih tijela, lokalnih tijela samouprave i organizacija civilnog društva, obilježavanje datuma vezanih uz ljudska prava i podizanje svijesti javnosti o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji, poticanje medija na odgovorno izvještavanje o toj problematici, provođenje medijskih kampanja za suzbijanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te redovito ažuriranje Adresara institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama

⁴⁶ <https://mup.gov.hr/vijesti/medjuresorni-sporazum-za-sprjecavanje-i-borbu-protiv-nasilja-nad-zenama/282351>, pristupljeno 21. svibnja 2024.g..

⁴⁷ <https://mrosp.gov.hr/pristup-informacijama-16/najcesca-pitanja-i-odgovori/obitelji-11807/adresari-zupanijskih-timova-za-spreccavanje-i-borbu-protiv-nasilja-nad-zenama-i-nasilja-u-obitelji/11830>, pristupljeno 21. svibnja 2024.g..

⁴⁸ Zakon o sustavu državne uprave („Narodne novine“, br.: 66/19 i 155/23).

⁴⁹ Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave („Narodne novine“, br.: 85/20, 21/23 i 57/24).

nasilja u obitelji radi osiguranja dostupnosti pomoći što većem broju osoba⁵⁰. Nacionalni tim sastoji se od ministara iz svih ministarstava koja su potpisala Sporazum, predstavnika Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Vrhovnog suda Republike Hrvatske i Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske te dvije predstavnice nevladinih organizacija koje aktivno pomažu i podržavaju žrtve nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja. U županijama i Gradskom uredu za obrazovanje Grada Zagreba formirani su županijski timovi odlukom župana i gradonačelnika Grada Zagreba. Članovi tih timova uključuju djelatnike centara za socijalnu skrb, policije, zdravstvenih ustanova, upravnih ureda za obrazovanje, službenike odjela za podršku žrtvama i svjedocima županijskih sudova, suce za mladež, suce kaznenih i prekršajnih odjela općinskih sudova, suce prekršajnih sudova u Zagrebu i Splitu te predstavnike nevladinih organizacija koje pružaju pomoć i podršku žrtvama nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja.

Osim formiranja Nacionalnog i županijskih timova, državna tijela poduzela su niz zajedničkih aktivnosti kako bi unaprijedila suradnju između resora. To uključuje provođenje različitih edukacijskih programa i suradnju s nevladinim organizacijama te stalnu razmjenu relevantnih informacija o postupanju u slučajevima obiteljskog nasilja. U srpnju 2019. održan je sastanak na temu međuresorne suradnje u kriznim situacijama, na kojem su doneseni zaključci koji naglašavaju važnost zajedničkog djelovanja svih državnih tijela u prevenciji nasilja i drugih ugrožavajućih ponašanja. Kao odgovor na to, u ožujku 2020. zaključen je Sporazum o međuresornoj suradnji i koordinaciji na lokalnoj razini, što je dovelo do uspostave gradskih i općinskih timova za prevenciju i borbu protiv nasilja i drugih prijetnji. Cilj tih timova je održavanje redovitih koordinacijskih sastanaka radi razmjene ključnih informacija o postupanju nadležnih službi.

⁵⁰https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Adresari/Adresar%20ustanova,%20organizacija%20i%20ostalih%20institucija%20koje%20pru%20pomo%20i%20podr%20ku%20i%20za%20v%20z%20v%20u%20obitelji%202022._pdf, pristupljeno 21. svibnja 2024.g..

4.6. Izobrazba stručnjaka

Jedan od važnih faktora je Izobrazba stručnjaka koji rade u području zaštite od nasilja u obitelji radi pružanja adekvatne pomoći žrtvama, prevenciju nasilja te promicanje sigurnijeg i zdravijeg društva. Stručnjaci trebaju biti educirani o različitim oblicima nasilja, kao i o njihovim uzrocima i posljedicama što im omogućuju da bolje razumiju dinamiku nasilnih situacija i pruže učinkovitu pomoć žrtvama kroz emocionalnu podršku, informiranje o dostupnim resursima i pružanje praktične pomoći. Naime, bolje obučeni stručnjaci mogu prepoznati rizične situacije i djelovati preventivno kako bi spriječili eskalaciju nasilja. Izuzetno je bitna suradnja s različitim institucijama i organizacijama poput policije, sudova, zdravstvenih ustanova i nevladinih organizacija, te u tim odnosima njihova obrazovanost olakšava suradnju i koordinaciju među različitim službama. U Republici Hrvatskoj su tijekom 2019. i 2020. godine napravljeni znatni pomaci u području edukacije stručnjaka koji rade na zaštiti od nasilja u obitelji. Poseban napredak postignut je provedbom mjere broj 1.: Provoditi intenzivnu izobrazbu predstavnika državnih tijela, nadležnih tijela jedinica područne (regionalne) samouprave i organizacija civilnog društva o problematici nasilja u obitelji i odredbama Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

Radi poboljšanja stručne kompetencije osoblja u različitim sektorima poput policije, centara za socijalnu skrb, državnog odvjetništva, sudova, kao i medicinskog i odgojno-obrazovnog osoblja, nadležna državna tijela provode godišnje programe stručnog usavršavanja. Fokus tih programa je edukacija o nasilju u obitelji, s ciljem pružanja boljih pristupa u postupanju i prepoznavanju važnosti međuresorne koordinacije.

Održani su brojni seminari i edukativni programi koji su obuhvatili različite teme, uključujući uzroke, vrste, dinamiku i posljedice nasilja u obitelji, kao i relevantnu pravnu regulativu - zakone, protokole i smjernice, te njihovu primjenu u stvarnim situacijama. Posebna pažnja posvećena je specifičnim oblicima nasilja nad starijim osobama i osobama s invaliditetom, kao i ulozi centara za socijalnu skrb u prevenciji i zaštiti žrtava nasilja u obitelji. Teme su također obuhvatile integrirani pristup u suzbijanju nasilja u obitelji, međuresornu suradnju i druge relevantne aspekte.

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike posebno se ističe organiziranjem godišnjih programa obuke za osoblje sustava socijalne skrbi. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, kao nositelj EU projekta "Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja"⁵¹, provodi aktivnosti usmjerene na jačanje kapaciteta stručnjaka i unaprjeđenje međuresorne suradnje u prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Ova inicijativa obuhvaća stručno osposobljavanje predstavnika županijskih timova, relevantnih dionika te državnih službenika s ciljem senzibilizacije i provedbe odredbi Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Također, obuhvaća osposobljavanje stručnjaka iz sustava socijalne skrbi za pružanje usluge psihosocijalnog tretmana radi prevencije nasilnog ponašanja.

4.7. Senzibilizacija javnosti

Senzibilizacija javnosti nije samo važna, već je jedan od ključnih faktora u borbi protiv nasilja u obitelji jer se oslanja na angažman i podršku cijele zajednice u rješavanju ovog ozbiljnog društvenog problema. Informiranje javnosti o prirodi, oblicima i posljedicama nasilja u obitelji može pomoći u prevenciji takvih slučajeva jer kada ljudi prepoznaju znakove nasilja i shvate ozbiljnost situacije, mogu poduzeti korake kako bi spriječili daljnje zlostavljanje. Kada je javnost osviještena o problemu nasilja u obitelji, žrtve se osjećaju manje izolirano i stigmatizirano, pogotovo jer osobe koje su žrtve nasilja osjećaju se sigurnije tražiti pomoć i podršku kad znaju da ih zajednica razumije i podržava. Dakle, senzibilizacija može doprinijeti promjeni društvenih normi i stavova prema nasilju u obitelji, ohrabruje se osuda takvog ponašanja te se potiče promjena kulture koja tolerira ili minimizira nasilje. Kada postoji javna svijest o problemu nasilja u obitelji, pritisak javnosti može potaknuti institucije i vladu da djeluju što može rezultirati jačim zakonima i politikama za zaštitu žrtava, poboljšanjem pristupa podršci i uslugama te boljim obrazovanjem za profesionalce koji se bave tim problemom. U Republici Hrvatskoj se po pitanju senzibilizacije javnosti za problematiku nasilja u obitelji ističe se izrada Adresara ustanova, organizacija i ostalih institucija⁵² koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji koji sadrži adrese i brojeve telefona organizacija i institucija kojima se žrtve nasilja u slučaju potrebe mogu obratiti. Jedna od aktivnosti senzibilizacije jest projekt Agencije za elektroničke medije koja je 2019.g. lansirala je web

⁵¹ <https://strukturnifondovi.hr/natjecaji/zaustavimo-nasilje-nad-zenama-i-nasilje-u-obitelji-za-nasilje-nema-opravdanja/>, pristupljeno 21. svibnja 2024.g..

⁵² https://mup.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/ADRESAR_2019.pdf, pristupljeno 21. svibnja 2024.g..

stranicu Žene i mediji⁵³. Cilj stranice je osnaživanje i informiranje žena, kao i podizanje svijesti među svim građanima, javnim osobama, kreatorima javnih politika, civilnim društvom i posebno medijima o položaju žena u društvu. Ova inicijativa je dio projekta Žene i mediji, koji je započeo unutar aktivnosti radne skupine Žene i rodna ravnopravnost Mediteranske mreže regulatornih tijela (MNRA)⁵⁴. Projekat je u Hrvatskoj prerastao početne okvire te je dobio na snazi kroz kampanje, analize medijskih sadržaja i publikacije koje doprinose osvješćivanju javnosti i medija o potrebi potpune ravnopravnosti žena u društvu. Još jedna od aktivnosti senzibilizacije koja je provedena u Republici Hrvatskoj je nacionalna medijska kampanja „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji – Za nasilje nema opravdanja“ dio je projekta Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u okviru provedbe Operativnog programa “Učinkoviti ljudski potencijali za razdoblje 2014.-2020.” financiranog iz bespovratnih sredstava Europskog socijalnog fonda, gdje je glavni cilj kampanje “#empatijasada – Za društvo bez nasilja” je senzibilizacija javnosti o štetnosti i neprihvatljivosti nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, važnosti prevencije nasilja, obveza prijavljivanja nasilja, te promocija besplatne 24-satne telefonske linije kao dio sustava prevencije od nasilja i zaštite žrtve.⁵⁵

Nije ni manje bitna uloga jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave u provođenju aktivnosti u području senzibilizacije javnosti, stoga se ističe suradnja s Povjerenstvima za ravnopravnost spolova u županijama te organizacijama civilnog društva koje pružaju pomoć i potporu žrtvama nasilja u obitelji, a koje povodom obilježavanja datuma vezanih uz promicanje ljudskih prava i unaprjeđenje položaja žrtava nasilja u obitelji provode niza aktivnosti kako bi građanima osigurali dostupnost potrebnih informacija i senzibilizirali ih za potrebe i prava žrtava. Sve istaknute aktivnosti imaju za cilj informiranje šire javnosti o mogućnostima zaštite od nasilja u obitelji i pružanje smjernica o tome kome se obratiti za pomoć. Osim toga, te aktivnosti doprinose podizanju svijesti o neprihvatljivosti svakog oblika nasilja u društvu.⁵⁶

⁵³ <https://www.zeneimediji.hr/>, pristupljeno 21. svibnja 2024.g..

⁵⁴ <https://www.aem.hr/zene-i-mediji/>, pristupljeno 21. svibnja 2024.g..

⁵⁵ <https://empatijasada.hr/>, pristupljeno 21. svibnja 2024.g..

⁵⁶ Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017.do 2022..

<https://mrosp.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Nacionalna%20strategija%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%20za%20razdoblje%20do%202017.%20do%202022.%20godine.pdf> , pristupljeno 21. svibnja 2024.g..

5. ISTRAŽIVANJE I STATISTIČKI PODACI

Istraživanje u području zaštite od nasilja u obitelji obuhvaća prikupljanje podataka iz različitih izvora, uključujući policijske izvještaje, sudske presude, zdravstvene ustanove i specijalizirane službe za pomoć žrtvama. Analiza tih podataka omogućava bolje razumijevanje dinamike nasilja u obitelji i pruža osnovu za razvoj učinkovitijih preventivnih i interventnih strategija.

Uvođenjem istraživačkih metoda i korištenjem naprednih statističkih analiza, donositelji odluka mogu formulirati zakone i politike koje će bolje odgovarati stvarnim potrebama žrtava nasilja u obitelji. Također, transparentno izvještavanje o statistikama nasilja doprinosi podizanju svijesti javnosti i potiče društvenu odgovornost.

U nastavku ćemo prikazati analize statističkih podataka, izazove s kojima se istraživači suočavaju, te primjere uspješnih pristupa u raznim zemljama. Ova analiza pružit će uvid u to kako podaci mogu postati moćan alat u borbi protiv obiteljskog nasilja i unapređenju zakonske zaštite za najranjivije članove društva.

Ministarstvo pravosuđa i uprave, Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanju sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji je podnijelo Izvješće o radu istoga za 2022.g. iz kojeg se vidi pregled prekršajnih djela nasilja u obitelji i kaznenog djela nasilja u obitelji iz članka 179.a Kaznenog zakona te drugih kaznenih djela počinjenih na štetu bliskih osoba. Za naglasiti je, kako Pravilnikom o načinu prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka i izvješća iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji⁵⁷ propisano je da su policija, državno odvjetništvo, sud, centri za socijalnu skrb, zdravstvene ustanove i odgojno-obrazovne ustanove kao tijela nadležna za postupanje prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji dužni putem obrasca koji je sastavni dio prethodno navedenog Pravilnika, dostavljati objedinjena godišnja izvješća iz svog djelokruga Povjerenstvu do kraja ožujka tekuće godine za prethodnu godinu.⁵⁸

⁵⁷ ZZNO čl. 20..

⁵⁸Izvješće o radu Povjerenstva za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanje sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji za 2022.g., <https://mpu.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Strategije,%20planovi,%20izvje%C5%A1%C4%87a/Izvie%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Povjerenstva%20za%202022.%20godinu..pdf>, pristupljeno 22. svibnja 2024.g., dalje u tekstu: Izvješće Povjerenstva za 2022.g..

Dalje, u nastavku prikazuju se statistike i aktivnosti iz Izvješća o radu povjerenstva prema pojedinačnim tijelima nadležnih za postupanja prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji .

5.1. Statistika Ministarstva unutarnjih poslova

TABLICA 1. Broj prekršajno prijavljenih počinitelja za počinjenje nasilja prema članku 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji za 2022.g.⁵⁹

Muškarci	Žene	Ukupno	Ranije osuđeni
6.103	1.848	7.946	1.402

Zbog prekršaja obiteljskog nasilja prijavljeno je 7.946 osoba, među kojima je 6.103 muškaraca (77%) i 1.848 žena (23%). Od ukupnog broja prekršaja, 1.402 su počinili recidivisti. Broj prijavljenih počinitelja smanjen je za 5% u odnosu na 2021. godinu.

TABLICA 2. Oblik počinjenog nasilja u obitelji, broj i spol počinitelja za 2022.g.⁶⁰

Oblik nasilja prema čl.10.ZZNO	Muškarci	Žene
Primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda	2.757	782
Tjelesno kažnjavanje ili drugi način ponižavajućeg postupanja prema djeci	126	58
Psihičko nasilje koje kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost	4.313	1.275
Spolno uznemiravanje	10	/
Ekonomsko nasilje	238	75
Zanemarivanje potreba osoba s invaliditetom/starije životne dobi	18	3
Ukupno	7.462	2.193

⁵⁹ Ibid, str. 27.

⁶⁰ Ibid, str. 27.

TABLICA 3. Broj predloženih zaštitnih mjera iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji za 2022.g.⁶¹

Zaštitna mjera	Broj predloženih zaštitnih mjera
Obveznog psihosocijalnog tretmana	1.607
Zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji	2.405
Udaljenje iz zajedničkog kućanstva	340
Obveznog liječenja od ovisnosti	946
Ukupno	5.298

Ministarstvo unutarnjih poslova je pokrenulo inicijativu „KALENDARA NASILJA“ s ciljem informiranja javnosti o incidentima nasilja, posebno obiteljskog nasilja, i podizanju svijesti o ovoj važnoj društvenoj temi. Ovaj kalendar bilježi i objavljuje podatke o prijavljenim slučajevima nasilja kako bi se ukazalo na ozbiljnost problema i potaknula prevencija. Ministarstvo unutarnjih poslova RH svakog će dana putem „KALENDARA NASILJA“ izvješćivati javnost o kaznenim djelima i prekršajima iz domene obiteljskog nasilja.⁶²

5.2. Statistika državnog odvjetništvo Republike Hrvatske

TABLICA 4. Broj okrivljenika protiv kojih je podnesen optužni prijedlog sudu nadležnom za rješavanje prekršajnih predmeta nasilja u obitelji za 2022.g.⁶³

	Muškarci	Žene	Ukupno
Broj okrivljenika	18	12	30

⁶¹ Ibid, str. 27..

⁶² <https://mup.gov.hr/kalendar-nasilja/283308>, pristupljeno 22. svibnja 2024.g..

⁶³ Ibid, str. 27..

TABLICA 5. Broj podnesenih optužnih prijedloga sudu nadležnom za rješavanje prekršajnih predmeta nasilja u obitelji u 2022.g.⁶⁴

Vrste prekršajnog djela nasilja u obitelji prema članku 10.ZZNO	Broj podnesenih optužnih prijedloga sudu nadležnom za rješavanje prekršajnih predmeta nasilja u obitelji
Primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda	7
Tjelesno kažnjavanje ili drugi način ponižavajućeg postupanja prema djeci	11
Psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenosti	12
Spolno uznemiravanje	/
Ekonomsko nasilje	/
Zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom/starije životne dobi	/
Ukupno	30

5.3. Statistika Ministarstva pravosuđa i uprave Republike Hrvatske

Slijedeći podaci su podaci Ministarstva pravosuđa i uprave koje je nadležno za objedinjavanje evidencije koju vode sudovi, te je statistika za 2022.g. slijedeća:

TABLICA 6. Broj okrivljenika za počinjenje nasilja u obitelji prema članku 10. ZZNO ⁶⁵

	Muškarci	Žene	Ukupno
Broj okrivljenika	4.567	1.162	5.729

⁶⁴ Ibid, str. 27..

⁶⁵ Ibid, str. 27..

TABLICA 7. Broj i vrsta izrečenih sankcija⁶⁶

Uvjetna zatvorska kazna		Bezuvjetna zatvorska kazna		Novčana kazna		Posebna obveza uz uvjetu osudu		Zaštitna mjera	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
1.265	325	353	24	2.821	734	120	13	1.552	278

TABLICA 8. Oblici nasilja prema dobi i spolu počinitelja⁶⁷

Oblik Nasilja u obitelji	Dob počinitelja											
	Mlađi od 18.g.		18-30 .g.		31-50 .g.		51-64.g.		65.g. i stariji		Ukupno	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda	17	6	259	62	505	143	171	45	75	21	1.027	277
Tjelesno kažnjavanje ili drugi način ponižavajućeg postupanja prema djeci	1	0	38	9	88	40	22	7	9	2	158	58
Psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost	26	2	381	104	1.066	243	449	89	188	52	2.110	490
Spolno uznemiravanje	6	0	15	7	47	10	17	4	7	2	92	23
Ekonomsko nasilje	0	0	12	3	48	10	17	5	8	2	85	20
Zanemarivanje osoba s invaliditetom/osoba starije životne dobi	0	0	9	2	24	4	7	2	2	1	42	9
Ukupno	50	8	714	187	1.778	450	683	152	289	80	3.514	877

⁶⁶ Ibid, str. 27..

⁶⁷ Ibid, str. 27..

TABLICA 9. Odnos okrivljenika sa žrtvom ⁶⁸

Odnos okrivljenika sa žrtvom	Muškarci	Žene	Ukupno
Bračni partner	1.203	216	1.419
Bivši bračni partner	196	43	239
Izvanbračni partner	541	142	683
Bivši izvanbračni partner	89	22	111
Životni partner	9	1	10
Bivši životni partner	2	2	4
Neformalni životni partner	10	5	15
Bivši neformalni životni partner	0	2	2
Otac-sin	344	0	344
Otac-kćer	303	0	303
Majka-sin	0	74	74
Majka-kćer	0	112	112
Kćer-otac	0	47	47
Kćer-majka	0	86	86
Sin-otac	390	0	390
Sina-majka	531	0	531
Netko drugi	353	51	404

TABLICA 10. Broj osuđenih okrivljenika za počinjenje nasilja u obitelji prema članku 10. ZZNO⁶⁹

Broj okrivljenika									
Mlađi od 18.g.		18-30 .g.		31-50 .g.		51-64.g.		65.g. i stariji	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
65	15	918	240	2.325	602	880	202	379	103

⁶⁸Ibid, str. 27..

⁶⁹ Ibid, str. 27..

TABLICA 11. Broj i vrsta izrečenih zaštitnih mjera iz članka 13. ZZNO⁷⁰

Zaštitna mjera	Broj izrečenih zaštitnih mjera
Obveznog psihosocijalnog tretmana	246
Zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve	1.094
Udaljenje iz zajedničkog kućanstva	173
Obveznog liječenja od ovisnosti	300
Ukupno	1.813

5.4. Statistika Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske

Prema podacima Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Republike Hrvatske za 2022.g. koji objedinjava evidencije koju vode područni uredi Hrvatskog zavoda za socijalni rad statistike su slijedeće:

TABLICA 12. Broj prijava povodom saznanja o nasilju u obitelji koje je centar za socijalnu skrb uputio policiji⁷¹

	Prijava sumnje na nasilje	Prijava nasilja	Ukupno
Broj prijava	2.487	2.535	5.022

⁷⁰ Ibid, str. 27..

⁷¹ Ibid, str. 27..

TABLICA 13. Podaci o obliku nasilja u obitelji⁷²

Oblik nasilja	Primjena fizičke sile uslijed koje nije nastupila ozljeda	Tjelesno kažnava nje ili drugi način ponižavanja	Psihičko nasilje	Spolno uznemiravanje	Ekonomsko nasilje	Zanemari vanje potreba osoba s invaliditetom	Zanemari vanje potreba osoba starije životne dobi	Istovremeno više vrsta nasilja
Broj	1.679	750	4.195	146	265	58	290	3.635

5.5. Statistika Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske

Prema podacima Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske za 2022.g. koje objedinjava evidencije koje vode zdravstvene ustanove, odnosno koje je zaprimio Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje od strane doktora medicine i dentalne medicine u slučaju ozljeda nanesenih od bliskih osoba, statistike su slijedeće:

TABLICA 14. Broj prijava koje je zaprimio Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje od strane doktora medicine i dentalne medicine u slučaju ozljede nanesene od bliske osobe⁷³

	Muškarci	Žene	Ukupno
Broj prijava	153	347	500

⁷² Ibid, str. 27..

⁷³ Ibid, str. 27..

TABLICA 15. Broj slučajeva u kojima je počinitelj nasilja u obitelji upućen na liječenje u psihijatrijsku ustanovu⁷⁴

Broj počinitelja nasilja upućenih na liječenje u psihijatrijsku ustanovu	Muškarci	Žene	Ukupno
Ambulantno liječenje	575	113	688
Bolničko liječenje	322	87	410
Ukupno	897	200	1.098

5.6. Statistika Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske

Prema podacima Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske nadležnog za objedinjavanje evidencije koju vode odgojno-obrazovne ustanove u 2022.g., statistike su sljedeće:

TABLICA 16. Broj zaprimljenih obavijesti o nasilju u obitelji prema vrsti ustanove⁷⁵

	Dječji vrtić	Osnovna škola	Srednja škola	Učenički dom	Ukupno
Broj zaprimljenih obavijesti	0	5	6	0	11

⁷⁴ Ibid, str. 27..

⁷⁵ Ibid, str. 27..

TABLICA 17. Broj prijava obiteljskog nasilja koje su odgojno-obrazovne ustanove uputile nadležnim državnim tijelima⁷⁶

	Ministarstvo znanosti i obrazovanja	Nadležnoj policijskoj postaji	Nadležnom Centru za socijalnu skrb	Osnivaču odgojno-obrazovne ustanove	Nadležnom liječniku školske medicine	Uredu državne uprave	Ostalo	Ukupno
Broj prijava	11	10	10	6	9	5	1	52

5.7. Kazneno djelo Nasilje u obitelji iz članka 179.a. i druga kaznena djela s elementima nasilja počinjenih na štetu bliskih osoba

U izvješću radu povjerenstva navode se i statistički podaci u odnosu na kazneno djelo Nasilje u obitelji iz članka 179.a. Kaznenog zakona za 2022.g. kojima raspolaže Ministarstvo pravosuđa i uprave te Ministarstvo unutarnjih poslova koji su slijedeći:

TABLICA 18. Pravomoćne odluke prema kaznenim djelima⁷⁷

	Čl. 117. Tjelesna ozljeda	Čl. 118. Teška tjelesna ozljeda	Čl. 119. Osobito teška tjelesna ozljeda	Čl. 179.a. Nasilje u obitelji
Osuđujuća presuda	492	377	2	227
Osuđujuća presuda prema bliskoj osobi	159	17	0	
Oslobađajuća presuda	18	8	0	6

⁷⁶ Ibid, str. 27..

⁷⁷ Ibid, str. 27..

Oslobađajuća presuda prema bliskoj osobi	0	0	0	
--	---	---	---	--

Dakle, prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova u odnosu na kazneno djelo Nasilje u obitelji iz članka 179.a. Kaznenog zakona za 2022.g. ukupno je 1.879 počinjeno na štetu bliskih osoba, od kojih su 1.627 žrtve žene, a 252 žrtva muškarci.

TABLICA 19. Kaznena djela počinjena na štetu bliskih osoba prema spolu žrtava⁷⁸

Glava KZ-a/naziv kaznenog djela	Ukupno kaznenih djela u RH	Kaznena djela počinjena na štetu bliskih osoba	Žrtva	
		2022.	M	Ž
X. Kaznena djela protiv života i tijela				
Čl. 110. Ubojstvo	12	7	1	6
Čl. 110. Ubojstvo (pokušaj)	93	33	25	8
Čl. 111. Teško ubojstvo	15	12	6	6
Čl. 111. Teško ubojstvo (pokušaj)	15	7	2	5
Čl. 117. Tjelesna ozljeda	1.468	1.276	336	944
Čl. 118. Teška tjelesna ozljeda	755	130	60	70
XIII. Kaznena djela protiv osobne slobode				
Čl. 139. Prijetnja	5.996	3.330	850	2.682
Čl. 140. Nametljivo ponašanje	439	232	16	216
XVI. Kaznena djela protiv spolne slobode				
Čl. 153. Silovanje	216	129	1	128
Čl. 153. Silovanje (pokušaj)	14	5	-	5
Čl. 156. Spolno uznemiravanje	68	11	2	9
XVIII. Kaznena djela protiv braka, obitelji i djece				
Čl. 179.a. Nasilje u obitelji	1.879	1.879	252	1.627

⁷⁸ Ibid, str. 27..

Statistički podaci bilježe opadanje broja osuđenih počinitelja nasilja u obitelji u prekršajnim postupcima (5.729 u 2022. i 6.881 u 2021.) te smanjenje osuđujućih presuda za kaznena djela nasilja u obitelji prema članku 179.a Kaznenog zakona (227 u 2022., 331 u 2021.). No, broj kaznenih djela prema članku 179.a raste (1.879 u 2022., 1.661 u 2021., 1.578 u 2020.), kao i drugih kaznenih djela prema bliskim osobama.

Posljedica ovog porasta je veći broj žrtava (1.627 u 2022.), iako se broj prijavljenih i osuđenih počinitelja u prekršajnim predmetima smanjuje, ukupan broj žrtava u 2022. (6.337) i dalje je zabrinjavajući.

U okviru zakonodavnog pristupa koji je u 2021. godini pretrpio izmjene s ciljem unapređenja procesuiranja i sankcioniranja nasilja u obitelji te zaštite žrtava, Ministarstvo pravosuđa i uprave formiralo je 2022. Radnu skupinu za unapređenje zakonodavnog okvira zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Zadatak skupine je izrada analize i prijedloga mogućih izmjena Zakona o kaznenom postupku, Kaznenog zakona, Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, Zakona o sudovima, Pravilnika o načinu izvršavanja mjera opreza i Pravilnika o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve.⁷⁹

5.8. Trendovi i izazovi u borbi protiv obiteljskog nasilja

Nadalje, Sukladno izvješću pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022.g.⁸⁰Pravobraniteljica je tijekom izvještajnog razdoblja u suradnji s resornim tijelima i ministarstvima pažljivo pratila i analizirala sve slučajeve nasilja u obitelji, nasilja prema ženama, te posebno ubojstva žena koja su počinili njima bliski ili intimni muškarci. Kroz pritužbe građana i samostalno, pratila je velik broj slučajeva obiteljskog i rodno utemeljenog nasilja.

Prema službenim podacima Ministarstva unutarnjih poslova, u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. godine zbog prekršaja počinjenog nasiljem u obitelji prijavljeno je manje osoba u usporedbi s prethodnom godinom. Od ukupnog broja prijavljenih, većina počinitelja bili su muškarci, dok je manji udio počinitelja bio ženskog spola. Muškarci su činili značajnu većinu počinitelja nasilja u obitelji. Iako je došlo do smanjenja broja prijavljenih muškaraca u odnosu

⁷⁹ Ibid, str. 27..

⁸⁰https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2023-04/03/151002/IZVJ_PRAVOBRANITELJICA_RAVNOPR_SPOLOVA_2022..pdf , pristupljeno 24. svibnja 2024.g., dalje: Izvješće pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022.g..

na prethodnu godinu, njihova zastupljenost među počiniteljima ostala je visoka. S druge strane, i broj žena prijavljenih kao počiniteljica nasilja također je smanjen u usporedbi s prethodnom godinom.

Podaci Ministarstva pravosuđa o okrivljenicima po provedenim sudskim postupcima pokazuju značajno smanjenje broja okrivljenika u odnosu na broj evidentiranih počinitelja nasilja od strane policije. Ova disproporcija sugerira izazove u pravosudnom procesu koji rezultiraju manjim brojem osuđenih počinitelja u odnosu na prijavljene slučajeve.

U kontekstu partnerskih odnosa, većina počinitelja nasilja bili su suprug ili bivši suprug, te izvanbračni partneri. Ovaj trend vrijedi za oba spola, iako je udio žena počiniteljica nešto manji u usporedbi s muškarcima. Policijski podaci također ukazuju na zabrinjavajuće izjednačavanje udjela nasilničkog ponašanja kod žena i muškaraca.⁸¹

Ukupan broj žrtava nasilja u obitelji smanjen je u 2022. godini. Većina žrtava bile su žene, dok su muškarci činili manji dio ukupnog broja žrtava. Usporedba s podacima Ministarstva pravosuđa ponovno pokazuje pad broja žrtava evidentiranih u sudskim postupcima u odnosu na broj žrtava evidentiranih od strane policije. Posebno zabrinjavajući podatak odnosi se na broj recidivista prekršajnih djela nasilja u obitelji. Iako je broj recidivista smanjen u usporedbi s prethodnom godinom, njihov udio među ukupnim počiniteljima ostaje značajan.

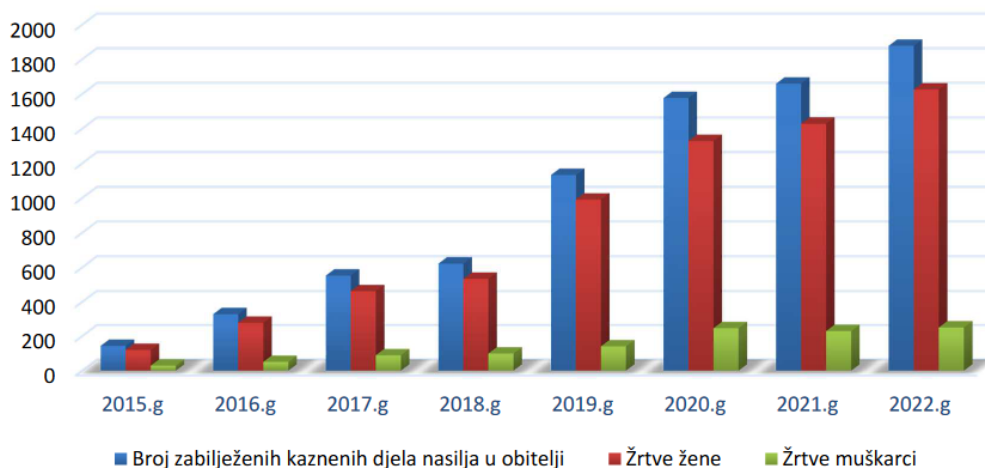
Usporedba podataka o broju predloženih i stvarno izrečenih zaštitnih mjera ukazuje na znatne razlike. Policija je predložila veliki broj zaštitnih mjera, ali je samo manji dio tih mjera stvarno izrečen od strane sudova. Još manji broj zaštitnih mjera je zaista proveden, što ukazuje na nedostatke u sustavu provedbe zaštitnih mjera. Ovi podaci i analize upućuju na nastavak trenda pada broja slučajeva obiteljskog nasilja, ali i na ozbiljne izazove u sustavu prijavljivanja, procesuiranja i provedbe zaštitnih mjera. Ova situacija zahtijeva daljnju pažnju i unapređenje zakonodavnih i operativnih mjera kako bi se učinkovito borilo protiv nasilja u obitelji.

Što se tiče kaznenog djela nasilja u obitelji među bliskim osobama nastavljan je trend rasta broja počinjenih kaznenih djela u obitelji i među bliskim osobama. Uz navedenu poražavajuću statistiku vezanu uz zaštitne mjere, prikazane brojke evidentiranih slučajeva nasilja u obitelji ponovo upućuju na nastavak trenda kontinuiranog pada broja slučajeva obiteljskog nasilja u sferi prekršajnog prava i to sada već u razdoblju dužem od deset godina. Kako je već istaknuto, i u 2022. godini nastavljen je trend rasta broja počinjenih kaznenih djela u obitelji i među bliskim osobama. Prema službenim podacima MUP-a, u 2022. godini zabilježen je porast od 9,2% u broju kaznenih djela na štetu članova obitelji i bliskih osoba u odnosu na prethodnu

⁸¹ Ibid, str. 38..

godinu. Trend rasta broja kaznenih djela u ovoj sferi zabilježen je već osmu godinu zaredom, približavajući se broju evidentiranih prekršajnih djela.

Grafikon: Brojčani pokazatelji za kazneno djelo iz čl. 179.a - "Nasilje u obitelji" 2015. - 2022.

82

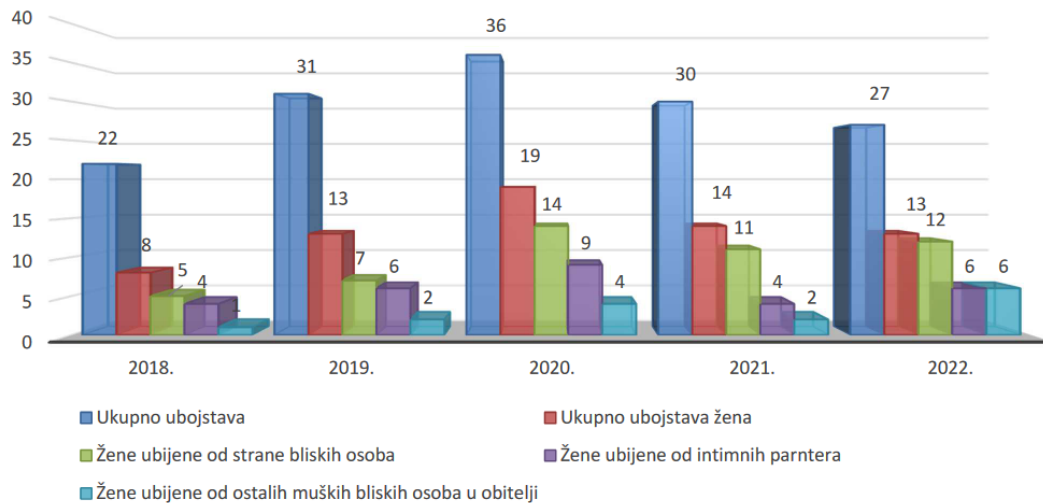
Analiza podataka pokazuje alarmantan trend rasta broja kaznenih djela nasilja u obitelji i među bliskim osobama, što predstavlja izazov za politiku suzbijanja nasilja i zaštite žrtava. Potrebno je daljnje istraživanje kako bi se razumjeli uzroci ovog trenda i razvile učinkovite strategije prevencije i suzbijanja nasilja u obitelji.

Putem tijela Femicide Watch detaljno su praćena i analizirana sva ubojstva iz rodnog aspekta. Analizirani su svi dostupni podaci kako bi se identificirali ključni propusti nadležnih tijela u ranijim intervencijama zbog obiteljskog nasilja, koji su mogli doprinijeti ubojstvima žena od strane njihovih supruga ili partnera. U 2022. godini zabilježeno je 27 ubojstava prema podacima MUP-a, što je za 3 manje nego 2021. Od tog broja, 13 ubijenih bilo je žena, što je za 1 manje nego prethodne godine. Većina ubijenih žena bile su žrtve bliskih osoba u obitelji, pri čemu su 6 ubijene od strane sadašnjih ili bivših intimnih partnera, što je porast u odnosu na 2021. godinu. U Iako ukupni broj ubojstava i ubojstava žena bilježi pad u odnosu na prethodnu godinu, postoji zabrinjavajući trend rasta ubojstava žena od strane bliskih osoba i intimnih partnera. To ukazuje

⁸² Ibid, str. 38..

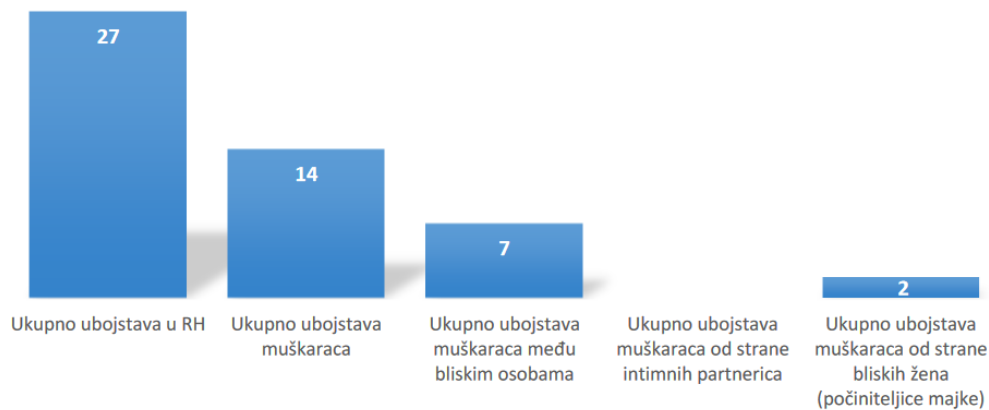
na nastavak problema nasilja nad ženama, što je posljedica nedovoljno učinkovitog sustava suzbijanja tog oblika nasilja.

Grafikon: Ubojstva žena u razdoblju 2018.-2022.

83

Tabela: Ubojstva muškaraca u 2022. godini

84

Statistika ukazuje na kontinuirani pad ukupnog broja ubojstava u Republici Hrvatskoj, ali ističe porast rodno utemeljenog nasilja prema ženama. Bilježi se povećanje ubojstava žena od strane

⁸³ Ibid, str. 38..

⁸⁴ Ibid, str. 38..

intimnih partnera i ostalih muških članova obitelji. Postotni udio ubojstava žena od strane intimnih partnera u ukupnom broju ubojstava žena varira, no ostaje visok. S druge strane, kada se analiziraju brojke ubojstava muškaraca u 2022., zamjećuje se činjenica da skoro uopće nema rodno utemeljenih ubojstava osoba muškog spola. Niti jedan muškarac nije ubijen od strane svoje intimne partnerice, dok su evidentirana svega 2 ubojstva muškarca počinjena od strane bliskih osoba suprotnog spola, a u oba slučaja radilo se o majkama počiniteljicama koje su ubile svoje sinove.

6. ANALIZA PRIMJENE ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI

Svjedoci smo učestalih slučajeva nasilja u obitelji. Nažalost, žrtve ovog nasilja često su dugotrajno izložene zlostavljanju od strane svojih bliskih, bilo da su to sadašnji ili bivši partneri. Često takvi slučajevi imaju fatalne posljedice. Iako se često misli da je nasilje u obitelji rijetka pojava, osobito u ekstremnim oblicima, to nije točno. Ono se događa u različitim obiteljima, neovisno o ekonomskom statusu ili obrazovanju, i često je rezultat kompleksnih socioekonomskih i strukturalnih čimbenika. Stres i frustracija na individualnoj razini mogu potaknuti nasilje, često smanjujući samopoštovanje i društveni status pojedinca. Nasilnici mogu biti financijski neovisni, visoko obrazovani ljudi koji se izvana čine kao uzorni članovi društva. Zbog toga je važno prepoznati da je nasilje u obitelji složen problem koji zahtijeva pažljivo razmatranje.⁸⁵

Unatoč naporima institucija, kako državnih tako i nevladinih, za zaštitu žrtava nasilja u obitelji, još uvijek postoje mnoge prepreke koje treba prevladati. Institucije su često suočene s izazovima u unaprjeđenju sustava zaštite žrtava nasilja u obitelji, zbog specifičnosti ovog problema. Stoga je važno nastaviti raditi na poboljšanju zaštite žrtava i osigurati im potrebnu podršku.

Potrebno je podići svijest javnosti o prisutnosti nasilja i poticati žrtve da traže pomoć. Nasilje u obitelji nije privatna stvar, već društveni problem. Kako bi se suzbilo nasilje u obitelji, potreban je kontinuiran rad svih dionika u sustavu kroz ciljane aktivnosti. Pružanje podrške žrtvama i sprječavanje njihove sekundarne viktimizacije ključno je za poboljšanje situacije. Edukacija stručnjaka o zaštiti od nasilja u obitelji također je važna za učinkovito sprječavanje nasilja.

Femicid, manifestacija mržnje koja se očituje ubojstvom žena motiviranim njihovim spolom, predstavlja izrazito ozbiljan problem čije se porastu učestalosti svjedoči u suvremenom društvu.

⁸⁵ Lana Jenčić Bojanić, dipl. iur., Problematika zaštite prava žrtava nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj, <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/problematika-zastite-prava-zrtava-nasilja-u-obitelji-u-republici-hrvatskoj-57253>, pristupljeno 24. svibnja 2024.g..

Analize trendova ukazuju na visoku stopu rodne neravnopravnosti i nedovoljno učinkovite reakcije institucija na ovu pojavu.

Borba protiv rodno utemeljenog nasilja ne može se oslanjati samo na zakonske reforme i represivne mjere. Ključni naglasak mora biti na proaktivnom suočavanju s društvenim uvjetima koji potiču nasilno ponašanje te adresiranju njegovih korijena. To zahtijeva intenziviranje društvenog obrazovanja o rodnoj ravnopravnosti, usku suradnju relevantnih institucija osviještenih o rodno utemeljenom nasilju, osiguranje pristupa socijalnim i podrškama za obitelji i žrtve, kao i preventivno djelovanje kroz pružanje stručne pomoći ranjivim obiteljima.

Stoga se naglasak treba staviti na četiri ključna područja učinkovite borbe protiv rodno utemeljenog nasilja:

- Rani preventivni, stručni i dugotrajni psihoterapijski rad s obiteljima u konfliktnim situacijama, prije eskalacije rodno utemeljenog ili obiteljskog nasilja, te prije nego što dođe do raspada obitelji i/ili raspada partnerskih odnosa i često posljedičnog nasilja (uz jačanje svih nacionalnih preventivnih mehanizama).
- Društvena reintegracija počinitelja nasilja u obitelji, ali i žrtava kroz dugotrajni psihosocijalni tretman i podršku.
- Sveobuhvatna edukacija pravosuđa i svih drugih stručnih službi o rodno utemeljenom nasilju, kao i sustavna edukacija o ravnopravnosti spolova, o nenasilnim metodama rješavanja sukoba i prihvaćanja različitosti koja mora biti integrirana u obrazovni sustav na svim društvenim razinama.
- Nulta tolerancija na rodno utemeljeno nasilje, odnosno najstroža primjena postojećih propisa uz izricanje kazni u okvirima zakonskih maksimuma.⁸⁶

Unatoč postojećem zakonodavnom okviru, suočavanje s nasiljem u obitelji izaziva brojne izazove. Nedostatak povjerenja žrtava u institucije, nedostatak resursa za podršku i nedostatak ekonomske neovisnosti žrtava samo su neki od izazova koji prate ovu problematiku.

Šutnja žrtava i strah od odmazde počinitelja dodatno otežavaju proces prijave nasilja. Stoga je imperativ osigurati kontinuiranu podršku žrtvama te pružiti resurse koji će im omogućiti normalan život nakon izlaska iz nasilne situacije. Samo kroz integrirani pristup prevenciji, intervenciji i podršci možemo stvoriti društvo koje nema mjesta za nasilje u obitelji.

⁸⁶ Lana Jenčić Bojanić, dipl. iur., Problematika zaštite prava žrtava nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj, <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/problematika-zastite-prava-zrtava-nasilja-u-obiljima-u-republici-hrvatskoj-57253> pristupljeno 24. svibnja 2024.g..

7. ZAKLJUČAK

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji predstavlja značajan korak u borbi protiv nasilja u Republici Hrvatskoj. Kroz svoje različite verzije i izmjene, ovaj zakon nastoji osigurati sveobuhvatan pravni okvir za zaštitu žrtava obiteljskog nasilja, potičući intervenciju institucija i zajednice te podizanje svijesti o štetnim posljedicama nasilnog ponašanja. Ključne odredbe zakona obuhvaćaju pružanje hitne zaštite žrtvama, osiguranje pristupa pravdi i podršci, te uspostavu multidisciplinarnih timova koji koordiniraju intervencije i pružaju podršku žrtvama. Osim toga, zakon propisuje preventivne mjere, uključujući edukaciju i osvještavanje javnosti o nasilju u obitelji.

Njegova implementacija i stalno poboljšanje odražavaju predanost države u borbi protiv ovog ozbiljnog problema. Uz usklađivanje s europskim standardima i međunarodnim ugovorima, Republika Hrvatska pokazuje svoju spremnost na promicanje ravnopravnosti i suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama i u obitelji. Ipak, dok su zakonski okviri bitni, važno je i osigurati njihovu dosljednu primjenu u praksi kako bi žrtve dobile adekvatnu zaštitu i podršku.

Zakonodavstvo i politike Republike Hrvatske usmjerene su na suzbijanje i prevenciju obiteljskog nasilja, reflektirajući globalnu svijest o ozbiljnosti problema. Kroz zakonske propise poput Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, primjenu Konvencije Vijeća Europe te međuresornu suradnju, Hrvatska nastoji pružiti zaštitu žrtvama, sankcionirati počinitelje te promicati osviještenost i podršku. Uvođenje novih zakonskih mjera poput teškog ubojstva ženske osobe kao posebnog kaznenog djela, kao i provođenje psihosocijalnih tretmana za počinitelje nasilja, predstavljaju korake prema izgradnji društva koje ne tolerira nasilje i aktivno radi na njegovom iskorjenjivanju. Osim toga, pružanje potpore žrtvama kroz skloništa, pravnu i socijalnu podršku, te poticanje ekonomske neovisnosti dodatno doprinosi borbi protiv obiteljskog nasilja. Sustavna i sveobuhvatna podrška žrtvama, osvještavanje javnosti te edukacija i tretman počinitelja ključni su elementi u stvaranju društva koje promiče sigurnost, jednakost i poštovanje ljudskih prava.

Iz analize izvješća pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022. godinu, kao i službenih podataka Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva pravosuđa, jasno proizlazi da je nasilje u obitelji i dalje prisutan problem u društvu, unatoč naporima institucija i organizacija civilnog društva. Iako je evidentiran pad broja prijava nasilja u obitelji u odnosu na prethodnu godinu, broj kaznenih djela u tom području kontinuirano raste, što ukazuje na potrebu za intenziviranim mjerama prevencije i suzbijanja tog problema.

Muškarci su i dalje dominantni među počiniteljima nasilja, posebno u partnerskim odnosima, ali je prisutna i značajna stopa nasilja koju čine žene. Osim toga, nedostaci u pravosudnom procesu rezultiraju manjim brojem osuđenih počinitelja u odnosu na prijavljene slučajeve, što dodatno komplicira borbu protiv nasilja u obitelji.

Važno je istaknuti da je nasilje u obitelji kompleksan problem koji zahtijeva integrirani pristup, uključujući preventivne mjere, podršku žrtvama te obrazovanje javnosti o važnosti ravnopravnosti spolova i nenasilnih rješenja sukoba. Ključno je osigurati kontinuiranu podršku žrtvama, uključujući i sigurne alternative za život izvan nasilnih situacija.

Sustavna promjena zahtijeva suradnju svih dionika društva, uključujući institucije, organizacije civilnog društva, obrazovne ustanove i širu javnost. Tek kroz zajednički angažman možemo stvoriti društvo u kojem nema mjesta za nasilje u obitelji.

LITERATURA:

Knjige i stručni članci:

1. Blažinović Grgić Jasminka, mag. iur., Femicid kao najekstremniji oblik rodno uvjetovanog nasilja, IUS INFO, preuzeto s: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/femicid-kao-najekstremniji-oblik-rodno-uvjetovanog-nasilja-49552>
2. Bojanić Jenčić Lana, dipl. iur., Problematika zaštite prava žrtava nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj, preuzeto s: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/problematika-zastite-prava-zrtava-nasilja-u-obitelji-u-republici-hrvatskoj-57253>
3. Dimitrijević Sandra, Janeš Dunja, Miljuš Matea, Pravna regulativa obiteljskog nasilja i neosjetljivost institucija prema ženama žrtvama nasilja UDK: 342.726-055.2(497.5), preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/257929>
4. Maresti, Presuda od 25.06.2009., Zahtjev br. 55759/07, preuzeto s: <https://www.iusinfo.hr/document?sopi=EULPHR2007B55759A07>
5. Milas Ivana, Revija za socijalnu politiku, Vol. 10 No. 3, 2003., preuzeto s: <https://doi.org/10.3935/rsp.v10i3.119>
6. mr.sc. Moslavac Saračević Alida, Psihosocijalni tretman počinitelja prekršaja iz sfere obiteljskog nasilja, preuzeto s: [file:///C:/Users/Jelena/Downloads/psihosocijalni-tretman-pocinitelja-prekršaja-iz-sfere-obiteljskog-nasilja%20\(v1\).pdf](file:///C:/Users/Jelena/Downloads/psihosocijalni-tretman-pocinitelja-prekršaja-iz-sfere-obiteljskog-nasilja%20(v1).pdf)
7. prof. dr. sc. Đurđević Zlata, Uvodna riječ o rodno utemeljenom nasilju nad ženama, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/417738>
8. Radić Ivana i Radina Ana: Zaštita od nasilja u obitelji: obiteljskopравни, prekršajnopравни i Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 51, 3/2014., str. 727.- 754., preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/183388>

Zakonski propisi:

1. Kazneni zakon („Narodne novine“, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21 i 114/22)
2. Pravilnik o izvršavanju psihosocijalnog tretmana izračenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja („Narodne novine, broj: 103/18),
3. Pravilnik o provedbi zaštitnih mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji, zajedno s mjerama udaljenja iz zajedničkog kućanstva („Narodne novine“, br.: 28/19)
4. Prekršajni zakon („Narodne novine, br.: 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18 i 114/22),
5. Zakonom o kaznenom postupku („Narodne novine, broj: 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 130/20, 80/22 i 36/24),
6. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2003.g.,
7. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2009.g.,
8. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, broj: 70/17, 126/19, 84/21, 114/22 i 36/24),

9. Zakon o stambenom zbrinjavanju na potpomognutom području („Narodne novine, broj: 106/18, 98/19 i 82/23),
10. Zakona o sustavu državne uprave („Narodne novine, broj: 66/19 i 155/23)
11. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave (“Narodne novine, broj: 85/20, 21/23 i 57/24).

Internetski izvori:

1. Adresari županijskih timova za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, preuzeto s: <https://mrosp.gov.hr/pristup-informacijama-16/najcesca-pitanja-i-odgovori/obitelj-11807/adresari-zupanijskih-timova-za-sprecavanje-i-borbu-protiv-nasilja-nad-zenama-i-nasilja-u-obitelji/11830>
2. Adresar ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji, preuzeto s <https://gov.hr/UserDocsImages/Dokumenti/ADRESAR%20USTANOVA,%20ORGANIZACIJA%20I%20OSTALIH%20INSTITUCIJA%20KOJE%20PRUZAJU%20POMOC,%20PODRSKU%20I%20ZASTITU%20ZRTVAMA%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf?vel=573695>
3. <https://www.aem.hr/zene-i-mediji>
4. Akcijski plan za prevenciju nasilja u školama 2020. – 2024, preuzeto s: <https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/StrucnaTijela/Akcijски%20plan%20za%20prevenciju%20nasilja%20u%20skolama%20za%20razdoblje%20od%202020.%20do%202024.%20godine.pdf>
5. Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela 2012/29/EU od 25. listopada 2012.g., preuzeto s: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A32012L0029>
6. e-mail Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije od 23. svibnja 2024.g.
7. <https://empatijasada.hr/>
8. Izvješće pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022.g., preuzeto s: https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/20230403/151002/IZVJ_PRAVOBRANITELJICA_RAVNOPR_SPOLOVA_2022..pdf,
9. Izvješće Republike Hrvatske o provedbi konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, preuzeto s: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Socijalna%20politika/Obitelj%20i%20djeca/IZVJESCE%20RH%20O%20PROVEDBI%20KONVENCIJE%20VE%20O%20SPRECAVANJU%20I%20BORBI%20PROTIV%20NASILJA%20NAD%20ZENAMA%20I%20NASILJA%20U%20OBITELJI.pdf>
10. Izvješće o provedbi Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji 2019-2020, preuzeto s: [file:///C:/Users/Jelena/Desktop/FAKS/DIPLOMSKI%20RAD/IZVJESCE%20O%20PROVEDBI%20Nacionalne%20strategije%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%202019-2020%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Jelena/Desktop/FAKS/DIPLOMSKI%20RAD/IZVJESCE%20O%20PROVEDBI%20Nacionalne%20strategije%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%202019-2020%20(2).pdf),

11. Izvješće o radu Povjerenstva za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanje sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji za 2022.g., preuzeto s:
<https://mpu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Strategije,%20planovi,%20izvje%C5%A1%C4%87a/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20Povjerenstva%20za%202022.%20godinu>
12. Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, preuzeto s: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0047_HR.html
13. <https://mup.gov.hr/vijesti/medjuresorni-sporazum-za-sprjecavanje-i-borbu-protiv-nasilja-nad-zenama/28235>
14. https://mup.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/ADRESAR_2019.pdf
15. <https://mup.gov.hr/kalendar-nasilja/283308>
16. Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017.do 2022., preuzeto s: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Nacionalna%20strategija%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%20za%20razdoblje%20do%202017.%20do%202022.%20godine.pdf>,
17. Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, preuzeto s:
<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2024/Sije%C4%8Danj/277%20sjednica%20VRH/277%20-%204.DOCX>
18. Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP SL L 315, 14. 11. 2012, preuzeto s: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=NIM:255658>
19. Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, preuzeto s: <https://zdravlje.gov.hr/UserDocsImages/2019%20Vijesti/PROTOKOL%20O%20POSTUPANJU%20U%20SLU%C4%8CAJU%20NASILJA%20U%20OBITELJI%20%20usvojen%20na%20Vladi%2019.lipnja%202019.pdf>
20. <https://strukturnifondovi.hr/natjecaji/zaustavimo-nasilje-nad-zenama-i-nasilje-u-obitelji-za-nasilje-nema-opravljanja/>
21. <https://www.zeneimediji.hr/>
22. <http://zenskapomocsada.hr/>

PRILOZI

Popis tablica

TABLICA 1. Broj prekršajno prijavljenih počinitelja za počinjenje nasilja prema članku 10. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji za 2022.g

TABLICA 2. Oblik počinjenog nasilja u obitelji, broj i spol počinitelja za 2022.g.

TABLICA 3. Broj predloženih zaštitnih mjera iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji za 2022.g.

TABLICA 4. Broj okrivljenika protiv kojih je podnesen optužni prijedlog sudu nadležnom za rješavanje prekršajnih predmeta nasilja u obitelji za 2022.g.

TABLICA 5. Broj podnesenih optužnih prijedloga sudu nadležnom za rješavanje prekršajnih predmeta nasilja u obitelji u 2022.g.

TABLICA 6. Broj okrivljenika za počinjenje nasilja u obitelji prema članku 10. ZZNO

TABLICA 7. Broj i vrsta izrečenih sankcija

TABLICA 9. Odnos okrivljenika sa žrtvom

TABLICA 10. Broj osuđenih okrivljenika za počinjenje nasilja u obitelji prema članku 10. ZZNO

TABLICA 11. Broj i vrsta izrečenih zaštitnih mjera iz članka 13. ZZNO

TABLICA 12. Broj prijava povodom saznanja o nasilju u obitelji koje je centar za socijalnu skrb uputio policiji

TABLICA 13. Podaci o obliku nasilja u obitelji

TABLICA 14. Broj prijava koje je zaprimio Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje od strane doktora medicine i dentalne medicine u slučaju ozljede nanesene od bliske osobe

TABLICA 15. Broj slučajeva u kojima je počinitelj nasilja u obitelji upućen na liječenje u psihijatrijsku ustanovu

TABLICA 16. Broj zaprimljenih obavijesti o nasilju u obitelji prema vrsti ustanove

TABLICA 17. Broj prijava obiteljskog nasilja koje su odgojno-obrazovne ustanove uputile nadležnim državnim tijelima

TABLICA 18. Pravomoćne odluke prema kaznenim djelima

TABLICA 19. Kaznena djela počinjena na štetu bliskih osoba prema spolu žrtava